

Katja Nevanperä

YHDESSÄ SEIKKAILLEN -LASTENMUSIKAALI

Osallistava sadutusprojekti Sipilän päiväkodissa

Opinnäytetyö

CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

Syyskuu 2014

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Kokkola-Pietarsaaren yksikkö	Aika Syyskuu 2014	Tekijä/tekijät Katja Nevanperä
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn nimi YHDESSÄ SEIKKAILLEN -LASTENMUSIKAALI Osallistava sadutusprojekti Sipilän päiväkodissa		
Työn ohjaaja Anne Jaakonaho	Sivumäärä 36+30	
Työelämäohjaaja Annu Mattinen		
<p>Tämä opinnäytetyö oli projektimuotoinen ja työntilajana toimi Teuvan kunnan varhaiskasvatus ja tarkemmin Sipilän päiväkoti. Projekti toteutettiin Sipilän päiväkodin Silmutryhmässä, jossa lapset ovat 3-5-vuotiaita. Projektin tavoitteena oli toteuttaa Sipilän päiväkodissa lasten saduttama lastenmusikaali. Projektin tarkoituksena oli lisätä lasten osallisuutta päiväkodin arjessa sekä kehittää ohjaamis- ja suunnittelutaitoja.</p> <p>Projektin suunnittelu alkoi syksyllä 2012 ja toiminnallinen osuus toteutettiin keväällä 2014. Aluksi lasten kanssa harjoiteltiin saduttamista, sen jälkeen he saduttivat lastenmusikaalin ja lopuksi harjoiteltiin valmista lastenmusikaalia. Valmis lastenmusikaali esitettiin vanhemmille ja muille perheenjäsenille kevätkuuhlassa toukokuun lopussa 2014. Vanhemmilla oli myös mahdollisuus ostaa esitys DVD:nä muistoksi lapsensa esityksestä ja samalla tukea päiväkodin toimintaa.</p> <p>Palautteesta kävi ilmi, että sadun kerronta oli mukavaa ja yleisesti myös esiintymisestä pidettiin. Lapsilähtöistä projektia kehitettiin eikä suurempia ongelmia ilmennyt missään vaiheessa. Projektin päättyttyä pystyy toteamaan, että tällaisesta lapsilähtöisestä ja lasten osallisuutta lisäävästä projektista olisi varmasti hyötyä monessa päiväkodissa.</p>		

Asiasanat

Lasten luovuus, lasten osallisuus, musikaali, sadutus, varhaiskasvatus

ABSTRACT

Unit The unit of Kokkola-Pietarsaari	Date August 2014	Author/s Katja Nevanperä
Degree programme Degree program of social services		
Name of thesis Together to Adventure –Children’s Musical Participatory Storycrafting Project in Sipilä’s Kindergarten		
Instructor Anne Jaakonaho	Pages 36+30	
Supervisor Annu Mattinen		
<p>This thesis is a project and it was ordered by Teuva Municipality’s early childhood education, and more specifically, Sipilä’s kindergarten. This project was carried out in the Silmut- group, in which the children were 3-5-years old. The main objective of this project was to carry out a children’s musical in which children had storycraft themselves. The aim of this project was to increase children’s participation in the daily routines of the kindergarten and develop my own skills in guidance and planning.</p> <p>The planning of this project started in the autumn 2012 and the action part was carried out in the spring 2014. First children practised the storycrafting, then they storycrafted the children’s musical and finally children practised the planned musical. Children’s musical was performed to parents and other family members in the spring festival in the end of May 2014. Parents also had opportunity to buy the performance on DVD as a memory of their children’s performance and at the same time support the kindergarten.</p> <p>The received feedback revealed that storytelling was nice and in general also the performance was liked. Child-oriented project was commended and larger problems we managed to avoid. After this project it can be noted that this kind of project, which is child-oriented and which increases the participation of children, would definitely benefit many kindergartens.</p>		

Key words

Children’s invention, children’s participation, early childhood education, musical, storycrafting

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 LASTENMUSIKAALIN SUUNNITTELU	3
3 LASTENMUSIKAALIN LÄHTÖKOHDAT	7
3.1 Lastenmusikaalin sadututtaminen	7
3.2 Lasten osallisuus lastenmusikaalissa	10
3.3 Lasten luovuus lastenmusikaalissa	13
3.4 Näkökulmia Sipilän päiväkodin varhaiskasvatuksesta	14
3.5 Musikaali projektin toteutustapana	17
4 LASTENMUSIKAALIN TOTEUTUS	19
4.1 Sadutuksen harjoittelua	19
4.2 Lastenmusikaalin saduttaminen	21
4.3 Lastenmusikaalin harjoittelu	22
4.4 Kenraaliharjoitus ja esitys vanhemmille	23
5 LASTENMUSIKAALI-PROJEKTIN ARVIOINTI	24
5.1 Projektisuunnitelman toteutuminen	24
5.2 Palaute lapsilta ja työntekijöiltä	25
5.3 Itsearviointi projektista	26
6 POHDINTA	29
LÄHTEET	35
LIITTEET	
KUVIOT	
KUVIO 1. Projektin eteneminen	4
KUVIO 2. Lasten osallisuuden tikapuut	11
TAULUKOT	
TAULUKKO 1. SWOT-analyysi projektista	26

1 JOHDANTO

Lapset oppivat paljon satujen kautta. Saduissa kaikki on mahdollista ja pieninkin voi voittaa. Tässä projektissa halusin antaa lapsille mahdollisuuden avata heidän omia ajatuksiaan sadutuksen kautta. Päiväkodissa on myös tärkeää antaa lasten olla lapsia ja antaa heidän vaikuttaa päiväkodin toimintaan. Tällä projektilla halusin lisätä lasten osallisuutta päiväkodissa ja tuoda heidän ääntään enemmän kuuluviin. Halusin tämän projektin kautta myös kehittää omia ohjaamis- ja suunnittelutaitojani, sillä minulla ei ollut kovin paljon kokemusta lapsiryhmän ohjaamisesta tai tuokioiden suunnittelusta.

Tämä opinnäytetyö toteutettiin Teuvalla yhteistyössä Sipilän päiväkodin Silmutryhmän kanssa. Ryhmä koostui 13:sta 3-5-vuotiaasta lapsesta. Toiminnallisen projektin kautta uskoin saavani enemmän osaamista sosionomin kompetensseista. Projektin hahmottelun olen aloittanut syksyllä 2012, jolloin sain idean lastenmusikaalista. Halusin tuoda lasten ääntä mahdollisimman paljon esille ja sadutuksen avulla he pääsivät vaikuttamaan mahdollisimman paljon lopulliseen lastenmusikaaliin. Lapset siis saduttivat lastenmusikaalin pienissä ryhmissä ja lopuksi lisäsin satuun muutamia aiheeseen sopivia lauluja, jotta esitystä voi sanoa lastenmusikaaliksi. Interventiot toteutettiin keväällä 2014 ja valmis lastenmusikaali esitettiin päiväkodin kevätjuhlassa toukokuun lopussa.

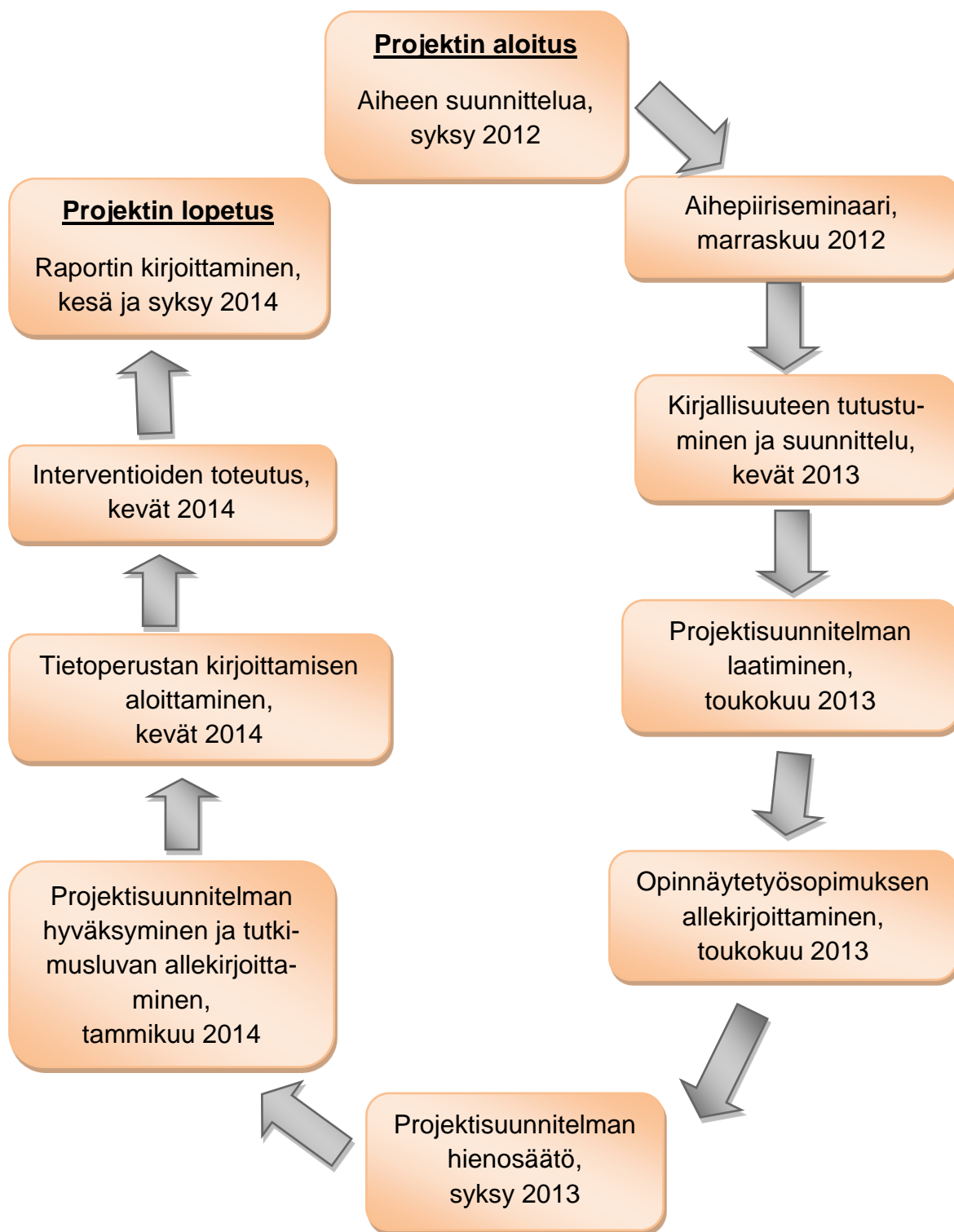
Projektin tavoitteet (LIITE 4) on jaettu lasten, päiväkodin ja sosionomin (AMK) osalta vielä tulostavoitteisiin, toiminnallisiin/prosessi tavoitteisiin sekä oppimistavoitteisiin. Tulostavoitteina lasten kohdalla oli saada valmiiksi lasten itse tekemä ja esittämä musikaali, saada lapsille uusia kokemuksia sekä DVD omasta esiintymisestä. Päiväkodin tulostavoitteina oli antaa heille pohja musikaalin tekemiseen lapsilähtöisesti sekä saduttamisen jääminen osaksi päiväkodin arkea. Sosionomin (AMK) tulostavoitteina oli saada valmis opinnäytetyö, valmistua sosionomiksi (AMK), saada varhaiskasvatuskelpoisuus sekä hallita sosionomin vk-kompetenssit eli varhaiskasvatuskompetenssit.

Toiminnallisina/prosessi tavoitteina lasten kohdalla oli lasten osallisuuden lisääntyminen lasten itse keksimän tarinan kautta, yhdessä tekeminen, tutustuminen musikaalin tekemiseen sekä lasten mielikuvituksen hyödyntäminen. Päiväkodin toiminnallisina/prosessi tavoitteina oli antaa päiväkodille uusia ideoita saduttamisen hyödyntämiseen. Sosionomin (AMK) toiminnallisina/prosessi tavoitteina oli lisätä omaa ammatillisuuttani sekä lapsilähtöisen musikaalin suunnittelu.

Oppimistavoitteina lapsilla oli kommunikointitaitojen kehittäminen sekä esiintymisrohkeuden lisääntyminen. Päiväkodin oppimistavoitteina oli lisätä lapsilähtöisyyttä sekä lasten luomien mahdollisuuksien huomaaminen. Sosionomin (AMK) oppimistavoitteina oli oppia suunnittelemaan ja toteuttamaan projekti, saduttamisen hallitseminen sekä varmuuden lisääminen lasten kanssa toimimiseen. Näiden kaikkien tavoitteiden toteutumista avaan luvussa 6.

2 LASTENMUSIKAALIN SUUNNITTELU

Tämän projektin aihe on saanut alkunsa syksyllä 2012. Tiesin toteuttavani toiminnallisen eli projektimuotoisen opinnäytetyön, koska haluan saada opintojeni kautta kelpoisuuden toimia lastentarhanopettajana. Halusin projektini liittyvän myös jollakin tavalla musiikkiin, koska se kuuluu kiinteästi omaan elämään. Kun idea lastenmusikaalista syntyi, tiesin löytäneeni itselleni sopivan aiheen. Työmäärä pelotti, mutta uskoin selviäväni hyvällä suunnittelulla. Jo opinnäytetyöprojektin alkuvaiheesta asti olen pitänyt oppimispäiväkirjaa, joka helpotti lopullisen raportin kirjoittamista ja oman ammatillisen kasvun pohdintaa.

KUVIO 1. Projektin eteneminen

Kuviossa 1 olen kuvannut miten projektini eteni. Halusin toteuttaa projektini kotipaikkakunnallani Teuvalla ja Sipilän päiväkodin esimies innostuikin projektista heti ensitapaamisellamme marraskuussa 2012. Tässä vaiheessa suunnitelmani oli ot-

taa esitykseen pohjaksi jokin valmis satu, joka olisi lapsille tuttu ja heidän olisi helppo muistaa vuorosanat. Asiasanoina aihepiiriseminaarissa 28.11.2012 oli varhaiskasvatus, musikaali ja esteettinen orientaatio. Aihepiiriseminaarin pidettyäni syntyi idea sadutuksesta. Sadutuksen keksittyäni sain projektistani lapsilähtöisemmän ja samalla enemmän varhaiskasvatuskompetensseja tukevan.

Keväällä 2013 suunnittelin projektia lisää ja tutustuin muiden sosionomi (AMK) -opiskelijoiden opinnäytetöihin sekä keräsin kirjallisuusluetteloa aiheeseeni sopivista kirjoista. Perehdyin myös sadutukseen paremmin ja ajatus projektista alkoi selkiytyä. Toukokuussa 2013 kirjoitin projektisuunnitelman (LIITE 1), jonka esitin toukokuun lopussa suunnitelmaseminaarissa. Tässä vaiheessa aikaisempien asiain lisäksi mukana oli myös sadutus ja osallisuus. Samaan aikaan allekirjoitin opinnäytetyösopimuksen ja työelämäntilaaajakseni varmistui Sipilän päiväkoti Teuvalta ja opinnäytetyöni ohjaajaksi varmistui Anne Jaakonaho. Syksyllä 2013 suunnitelma tarkentui opettajan kanssa keskusteltuani ja tammikuussa 2014 suunnitelmani hyväksyttiin ja tutkimuslupa (LIITE 3) allekirjoitettiin.

Keväällä 2014 tutustuin opinnäytetyötäni koskevaan kirjallisuuteen ja aloin kirjoittaa opinnäytetyöni tietoperustaa. Kävin päiväkodissa tutustumassa lapsiin jo muutamana kerran ennen harjoitteluani ja varsinaiset interventiot aloitin harjoitteluni aikana maaliskuussa 2014. Suunnitelmani interventioiden sisällöstä muuttui hieman juteltuani päiväkodin henkilökunnan kanssa. Ryhmäsadutus oli lapsille ennestään tuttua, joten jätin yksilösadutuksen kokonaan pois, koska sen tarkoitus oli vain tutustuttaa lapset sadutukseen. Kysyin lasten huoltajilta luvan julkaista kuvia heidän lapsistaan sekä valmiin lastenmusikaalin raportissani (LIITE 4). Kaikki eivät halunneet lapsensa näkyvän valmiissa raportissa, joten valmista lastenmusikaalia ei siksi ole liitteenä.

Valmis lastenmusikaali esitettiin vanhemmille ja muille perheenjäsenille lasten kevätjuhlassa toukokuun lopussa 2014, jolloin vanhemmilla oli myös mahdollisuus ostaa kyseinen esitys DVD:nä muistoksi kolmella eurolla. Projektin edetessä ky-

syin spontaania palautetta sekä lapsilta että aikuisilta, jotta osasin kehittää omaa toimintaani ja sillä tavoin saavuttaa paremman lopputuloksen. Kirjallisen palautteen pyysin valmiin lastenmusikaalin esittämisen jälkeen. (LIITE 1/23 & LIITE 1/24)

3 LASTENMUSIKAALIN LÄHTÖKOHDAT

3.1 Lastenmusikaalin sadututtaminen

Menetelmästä, jossa lapset kertovat sadun itse, käytetään termiä sadutus. Aikuisen ei korjaa tai parantele, ei kysele tai kommentoi, vaan ainoastaan kuuntelee ja kirjaa ylös sana sanalta sen, mitä lapsi kertoo. Sen jälkeen satu luetaan ääneen ja lapsi voi halutessaan muuttaa sitä. (Hakomäki 2007, 75; Hohenthal-Antin 2009, 87-88; Karlsson 2003, 44; Kauppinen, Sommers-Piironen, Vainio, Mäkelä, Vilmilä & Kataja 2005, 68; Kemppinen 2003, 84; Kotka 2011, 15; Mäkelä 2002, 36-37; Piironen-Malmi & Strömberg 2008, 73; Riihelä 2006, 58.)

Sadutuksen avulla saadaan käsitys lasten ajatuksista ja siitä, miten he hahmottavat ympäröivän maailman (Kauppinen ym. 2005, 68). Tutkimus on osoittanut, että sadutuksen avulla esimerkiksi hiljaiset saavat äänensä kuuluviin ja että sillä on selvä ryhmäännyttävä vaikutus (Kotka 2011,15; Riihelä 2006, 58). Toiset tutkimukset ovat puolestaan osoittaneet, että sadutuksen avulla muun muassa ilmaisu monipuolistuu, mielikuvitusta käytetään enemmän, sanavarasto laajenee, toisia arvostetaan enemmän sekä tullaan aktiivisemmiksi ja aloitteellisemmiksi (Karlsson 2003, 42).

Sadutusmenetelmä on saanut alkunsa 1980-luvulla koulupsykologi Monika Riihelän kehittämänä. Aluksi hän kokeili menetelmää terapeuttisena välineenä lapsen itsetunnon ja osaamisen esille nostamiseen. Stakesin Satukeikka-hankkeen myötä menetelmää alettiin soveltaa ja käyttää valtakunnallisen kehittämiskeskushankkeen, Kuperkeikkakyytiverkoston, kautta. Sadutusmenetelmää on kehitetty useiden tutkimusten ja reittien kautta. Satukeikka-projektin myötä on tullut esille sadutuksen merkitys yhteisöllisyydelle ja osallisuudelle. (Karlsson 2003, 100.)

Sadutuksen taustalla on ajatus, että jokaisella ihmisellä ikään, sukupuoleen, koulutustasoon, kulttuuriin tai vammaisuuteen katsomatta, on jotain sanottavaa ja että jokainen osaa kertoa ajatuksensa sadun tai tarinan muodossa (Hohenthal-Antin 2009, 88). Sadutuksen avulla voidaan tukea lapsen ajattelun ja kielen kehitystä. Saduttaminen lisää kasvattajan tietoutta lapsesta, koska hän saa tietoa lapsen ajattelusta, kielen kehityksestä sekä sanavarastosta. (Piironen-Malmi & Strömberg 2008, 73.) Sadutustilanteessa kertoja ja saduttaja ovat samanarvoisia. Aikuisen ei saa arvioida, estää tai vähätellä kertojan tarinaa. Lapsi kokee tärkeänä sen, että tarina säilyy sellaisenaan. (Karlsson 2003, 116-117; Piironen-Malmi & Strömberg 2008, 73.)

Jotta sadutus onnistuu, täytyy tiettyjä periaatteita noudattaa, koska kertomusten tuottaminen ja kirjaaminen eivät ole ainoita tavoitteita. Sadutuksessa puheenvuoro halutaan antaa lapselle. Lapselta ei kysytä haluaako hän kertoa satua, koska kysymys aina ohjaa vastausta, vaan häntä kehoitetaan kertomaan satu. Tällä tavoin lapsi kokee, että hänen kertomansa näkökulmat ovat tervetulleita ja arvokkaita. (Karlsson 2003, 45.) Kerrontahetki tulee rauhoittaa eikä minnekään saa olla kiire (Hakkola & Virsu 2000, 21). Sadun kirjaamisella on myös erityinen merkitys. Sillä osoitetaan, että kertomus on tärkeä ja se varmistaa aktiivisen kuuntelun sekä luo tilanteesta yhteisen. Kun teksti on kirjoitetussa muodossa, kertoja voi palata siihen ja tarkistaa, mitä on kirjoitettu ja halutessaan muuttaa sitä. (Karlsson 2003, 130.)

Sadutusta voi toteuttaa kahden kesken, pienessä tai suuressa ryhmässä tai vaikka yksitellen muiden lasten läsnä ollessa. Saduttaa voi missä vain, koska se ei vaadi erityisiä välineitä. Yksin sadutettaessa ja ryhmäsadutustilanteissa on kuitenkin eroja, joten olisikin hyvä käyttää molempia. Kahdestaan sadutettaessa tulee tietty läheisyyden tunne, kun taas ryhmässä kerrottu satu luo yhteisöllisyyttä ja yhdessä miettimistä. (Karlsson 2003, 69-70.) Ryhmäsadutuksessa lapset kertovat vuorotellen yhteistä satua (Kotka 2011, 16; Mäki & Arvola 2009, 58). Tässä projektissa oli alun perin tarkoitus harjoitella niin yksilö-, pari- kuin ryhmäsadutustakin, jotta lapset olisivat paremmin oppineet sadutuksen idean. Ryhmäsadutus oli heille kuitenkin

kin entuudestaan tuttua, joten jätin yksilö- ja parisadutuksen kokonaan pois, koska projektin onnistumisen kannalta ne eivät olleet välttämättömiä.

Aihesadutuksessa sadutetaan yhdessä sovitusta aiheesta. Aiheen sadulle päättää kertoja, ei siis saduttaja. Jotta voidaan siirtyä aihesadutukseen, täytyy taustalla olla useita saduttamiskertoja. Karlsson (2003, 12-127) kirjoittaa myös siitä, voiko aikuinen antaa sadulle aiheen. Hänen mukaansa se ei vastaa sadutuksen perusideaa, mutta jos toiminnalla on tietty päämäärä ja tiedetään, mitkä keinot ovat parhaita tavoitteiden saavuttamiseen, se on mahdollista. Tässä projektissa toiminnalla oli tietty päämäärä, joten lastenmusikaalin sadutusvaiheessa annoin lapsille aiheen, jotta projekti onnistui.

Varhaislapsuudessa lapsen kielenkehityksen ja maailmankuvan syntymisessä on leikillä ja saduilla erityinen merkitys (Stakes 2005, 19). Lasten kertomat sadut ja tarinat usein ilmentävät heille tärkeitä asioita ja tunteita. Sadunkertoja hallitsee maailmaa ja sen tapahtumia. (Hakkola & Virsu 2000, 21.) Saduttamalla lapsi oppii arvostamaan omia ajatuksiaan, rohkenevat tehdä aloitteita ja ratkaista ongelmiaan (Kemppinen 2003, 84). Satujen avulla lapselle avautuu tie mielikuvitusmaailmaan, jossa pieninkin lapsi voittaa haasteet ja selviytyy voittajana. Satujen avulla lapsi oppii hyväksymään myös kielteisiä tunteita ja hallitsemaan pelkojaan. (Mäkelä 2002, 8.) Monet lapset kantavat sisällään negatiivisia tunteita, eikä heillä välttämättä ole keinoja niiden käsittelemiseen. Satujen avulla lapsi voi samaistua toiseen henkilöön tai eläimeen ja se voi olla hyvinkin vapauttavaa ja hoitavaa. (Mäki & Arvola 2009, 53-54.)

Kun sadutusta käytetään säännöllisesti, tulee esiin sen monipuolinen vaikutus. Sadutusta säännöllisesti käytettäessä alkaa koko toimintakulttuuri merkittävästi muuttua. Kun sadutus on säännöllistä ja aikuiset jakavat kokemuksiaan, löydetään uusia toimintatapoja, toiminta-aiheita ja ideoita, jolloin myös lapset saavat osallistua toiminnan suunnitteluun. (Karlsson 2003, 42.) Kotka (2011,15) kertoo kirjassaan käyttäneensä sadutusta draamatyöskentelyssä. Siinä tarinoiden pohjalla on

lasten saduttamat sadut. Lasten kertomat tarinat sisältävät usein paljon toistoa, joten hän oli muokannut sadut luettavampaan muotoon. Tässäkin projektissa lasten kertoma satu oli lastenmusikaalin pohjana ja muokkasin lasten kertomaa satua vain sen verran, että se oli luettavampi.

3.2 Lasten osallisuus lastenmusikaalissa

Lapsen toimiessa hänelle luontaisella ja mielekkäällä tavalla hän ilmentää omaa ajatteluaan ja tunteitaan. Tällöin lapsen käsitys itsestä vahvistuu ja se lisää hänen osallistumismahdollisuuksiaan. (Marjanen, Ahonen & Majoinen 2013, 56.) Osallisuus tarkoittaa yleisesti yhteisöön liittymistä, kuulumista ja osallistumista (Oranen 2007, 5). Osallisuus tapahtuu tässä ja nyt, se perustuu tasa-arvoiseen ja yhteiseen tietoon sekä se on mahdollisuutta vaikuttaa (Jyrkiäinen & Koskinen-Sinisalo 2012, 15; Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2014). Varhaiskasvatuksen kentällä osallisuus-käsite herättää monia kysymyksiä ja tulkintoja siitä, mistä siinä on pohjimmiltaan kysymys (Turja 2011, 46).

Lapsille osallisuus merkitsee asteittain aikuisten maailmaan ja sen asettamiin vaatimuksiin tulemistä. Lasten osallisuuden polku alkaa heidän omasta vertaiskulttuuristaan, jossa lasten ideat ja huomiot ovat tasavertaisia aikuisten ajatusten kanssa. Kasvatusyhteisössä osallisuus tuo muutoksia myös aikuisten ja lasten rooleihin. Aina osallisuus ei kuitenkaan tarkoita aktiivista tekemistä, vaan lapsi voi kokea osallistuvansa, vaikka se ei konkreettisesti siltä näyttäisi. Osallisuus voi tarkoittaa vain osallistumista ryhmään eli se voi olla pelkkä tunne siitä, että on osa jotain suurempaa joukkoa. (Stenvall & Seppälä 2008, 4.) Tässä projektissa lapset olivat hyvin eri tasoisia taidoiltaan, mutta kaikille kuitenkin annettiin mahdollisuus osallisuuteen. Jokainen lapsi oli mukana heidän omien kykyjensä mukaan eikä ketään pakotettu tekemään mitään, mistä he eivät pitäneet tai mikä ei heiltä onnistunut.

KUVIO 2. Lasten osallisuuden tikapuut (Eskel & Marttila 2013, 80; mukailen Hart 1992, 8)

Kuviossa 2 alimmalla portaalla lasten ajatuksia ei kysytä, vaikka he ovat mukana toiminnassa. Esimerkiksi lapset saavat piirtää ihanne leikkikenttensä, mutta heille ei kerrota, miten heidän ideoitaan käytetään. Toisella portaalla lapset osallistuvat toimintaan, mutta he eivät ymmärrä toiminnan syitä. Esimerkiksi lapset voivat esiintyä esityksessä, jonka aikuinen on kokonaan suunnitellut. Kolmannella portaalla lapset saavat kertoa ajatuksiaan, mutta heillä ei kuitenkaan ole vaikutusvaltaa. Tällainen tilanne on esimerkiksi, kun lapsia pyydetään paneelin jäseneksi, mutta he eivät saa valmistautua. Näillä kolmella alimmalla portaalla lapset eivät ole aidosti osallisia. (Eskel & Marttila 2013, 79-80; Hart 1992, 9-10.)

Neljännellä portaalla lapset ovat mukana toiminnassa ja heidän mielipiteitään kunnioitetaan, mutta aikuiset tekevät päätökset. Viidennellä portaalla lapsia kuullaan ja heille kerrotaan toiminnasta, mutta aikuiset suunnittelevat ja johtavat toimintaa. Esimerkiksi Nickelodeon, televisioyhtiö New Yorkissa, on kysynyt lasten mielipitei-

tä lastenohjelmista ja muokannut niitä lasten mielipiteiden mukaan. Kuudennella portaalla toiminta lähtee aikuisista, mutta lapset saavat osallistua päätöksentekoon. Seitsemännellä portaalla toiminta lähtee lapsista ja on heidän ohjaamaansa. Kahdeksannella portaalla lapset ja aikuiset ovat tasavertaisia. Näillä viidellä ylimällä portaalla lapset ovat osallisia toiminnassa. (Eskel & Marttila 2013, 80-81; Hart 1992, 11-14.)

Turjan mukaan (2011, 52) lasten osallisuuteen liittyy monia myönteisiä asioita. Kun lapset pohtivat toisten kanssa omia kokemuksiaan, näkemyksiään ja arvoituksiaan, ideoi asioita, arvioi niitä neuvotellen ja osallistuu toiminnan toteutukseen, heidän kykynsä ajatella omaa ajatteluaan kehittyä, itseluottamus kasvaa, käsitys omasta itsestä selkiytyy sekä yhdessä olemisen taidot kehittyvät. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen sivuilla (2014) osallisuuden sanotaan antavan lapselle mahdollisuuden tulla kuulluksi. Silloin lapsi kokee, että hänen mielipiteitään arvostetaan. Osallisuuden myötä lasten ajattelumaailma ja kokemukset laajenevat. Aikuisilla osallisuus puolestaan lisää vaikuttamisen ja toimimisen halua sekä antaa mahdollisuuden kuunnella ja nähdä asioita lasten näkökulmasta. Nurmi ja Rantala (2011, 143) kirjoittavat työntekijän roolista lasten osallisuudessa. Työntekijän tulee osoittaa lapsille luottamusta, kannustaa heitä ja toimia aktiivisena osallistajana.

Vähitellen lasten ja nuorten osallisuutta on ryhdytty pitämään tärkeänä. On olemassa valtakunnallisia hankkeita, kuten pääministerin asettama osallisuushankkeen toimenpideohjelma ja valtiovarainministeriön Kuule kansalaista –hanke. Myös Suomen uudessa perustuslaissa on pykälä, jonka mukaan lapsia pitää kohdella tasa-arvoisesti yksilöinä ja kehitystään vastaavasti heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. (Karlsson 2003, 9.) Osallisuus ja yhteisöllisyys liittyvät vahvasti toisiinsa, joten lapsen yksilöllisyyttä korostavasta toiminnasta ollaan siirtymässä kohti ryhmän jäsenyyttä ja yhteistä toimintaa niin lapsiryhmässä kuin aikuisten ja lasten kesken (Turja 2011, 46). Jokaisella lapsella tulisi olla kokemus siitä, että hän saa itse vaikuttaa yhteisöönsä ja sen muodostumiseen sekä kokee kuuluvansa siihen (Marjanen, Ahonen & Majoinen 2013, 57).

Pääkaupunkiseudulla tehdyssä kyselyssä on päiväkodin henkilöstöltä kysytty erilaisia asioita osallisuudesta. Vastanneiden mukaan osallisuus lapsen arjessa tarkoittaa, että lapsi nähdään toimijana ja lapsen ideoita arvostetaan. Osa vastanneista piti puolestaan lasten toteuttamia projekteja ja arkiaskareisiin osallistumista osallisuutena. Suurin osa vastanneista määritteli osallisuuden aikuisten työvälineeksi. Tällöin osallisuus toteutui esimerkiksi lasta kuuntelemalla, antamalla lapselle mahdollisuuden vapaaseen leikkiin tai järjestämällä lasten kokouksia. Kun osallisuus on aikuisen työväline, aikuinen määrittelee, että miten ja missä osallisuutta huomioidaan. Kolmas määritelmä on lasten osallisuus ryhmätoimintana. Ryhmätoiminnaksi määritelty osallisuus nousee lapsiryhmästä tai lasten, vanhempien ja työntekijöiden yhteisestä toiminnasta. Tällöin aikuiset ja lapset ovat samalla tasolla ja molempien ideoita toteutetaan yhdessä. (Stenvall & Seppälä 2008, 9-16.)

3.3 Lasten luovuus lastenmusikaalissa

Jokainen ihminen on luova. Luovuus on kykyä löytää uusia yhteyksiä eri asioiden välille ja kykyä luoda uutta. Ei ole olemassa vain yhtä oikeaa tapaa tehdä asioita, vaan kaikki tavat ovat oikeita. Luovia lapsia syntyy, kun vanhemmat antavat lapsilleen enemmän vapautta. Tällaisten lasten vanhemmat kunnioittavat lapsiaan, luottavat heidän kykyihinsä ja uskovat heidän ainutlaatuisuuteensa. Vanhemmat eivät anna lapsilleen yksityiskohtaisia ohjeita, vaan opettavat omalla esimerkillään mikä on oikein ja mikä väärin. (Solatie 2009, 18-19.) Amerikkalainen kasvatustieteilijä Joseph Renzulli on määritellyt luovuuden muun muassa sujumuudeksi, joustavuudeksi, omalaatuiseksi ajatteluksi sekä avoimuudeksi uusille kokemuksille (Viljamaa 2013, 149). Leikkiminen, satuilu ja tarinoiden kertominen ovat luovaa toimintaa (Kemppinen 2003, 11).

Lapset ovat aluksi hyvin avoimia ja luovia, mutta aikuiset vaativat liian usein lapsia sopeutumaan yhteiskunnan sääntöihin ja käyttäytymään yleisesti hyväksytyllä tavalla. Tästä johtuen lasten omien tuntemusten kuunteleminen ja suhtautuminen ennakkoluulottomasti uusiin ilmiöihin on lapsille yhä vaikeampaa. (Kempainen 2003, 11; Solatie 2009, 19.) Jokainen ihminen voi kehittää luovuuttaan. Luovasta toiminnasta syntyy iloa ja onnistumisen elämyksiä sekä se tukee itsetuntoa. (Vehkalahti & Urho 2013, 21.)

Luovuuden kehittämiseen ei tarvita mitään erityistä. Aikuisen kannattaa antaa lapselle mahdollisuuksia kehittää omaa luovuuttaan monella eri tavalla. Luovaa ajattelua tukee niin käsillä tekeminen, yhdessä leikkiminen ja eri aistien käyttö kuin tarinoiden kuuntelu ja kertominen. (Vehkalahti & Urho 2013, 22-23.) Lapselta ei saa vaatia liikaa eikä liian vähän, vaan juuri sopivasti. Aikuisen tehtävä on antaa lapselle vastuuta ikätason mukaisesti. Lapselle pitää antaa mahdollisuus yrittää itse ja tehdä virheitä. (Viljamaa 2013, 179-183.) Sadutusvaiheessa lapset saivat kertoa juuri sellaisen sadun kuin he itse halusivat. Ryhmässä sadutettaessa lapset saivat ideoita toisilta lapsilta, mutta samalla he saattoivat toistaa edellisen idean, mikä puolestaan karsi luovuutta. Lastenmusikaalin harjoitusvaiheessa yritin olla rajaamatta lasten toimintaa liikaa, koska tavoitteena oli, että lastenmusikaali on lasten näköinen. Lapset keksivät joihinkin asioihin paljon paremman ratkaisun kuin minä tai ohjaajani.

3.4 Näkökulmia Sipilän päiväkodin varhaiskasvatuksesta

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on kehittää lapsen sopusointuista kehitystä, kasvua ja oppimista (Heinämäki 2008, 8; Hellström 2010, 256; Hujala, Parrila, Lindberg, Nivala, Tauriainen & Vartiainen 1999, 5; Hännikäinen 2013, 30; Reunamo 2007, 101; Stakes 2005, 11; Sosiaali- ja terveysministeriö 2002, 9). Siinä lapsen omaehtoisella leikillä on keskeinen merkitys (Piironen-Malmi & Strömberg

2008, 26; Reunamo 2007, 101; Stakes 2005, 11). Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea fyysistä kehitystä ja terveyttä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä, älyllistä oppimista ja kehitystä, mielikuvitusta ja luovaa toimintaa sekä omaan lähiympäristöön ja kulttuuriin tutustumista (Ojala 1993, 12; Piironen-Malmi & Strömberg 2008, 25; Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 29). Lapsen oppimaan oppiminen sekä oman elämän ja kasvun vaikuttajana kasvaminen ovat varhaiskasvatuksen päämääriä (Hujala, Puroila, Parrila-Haapakoski & Nivala 1998, 2).

Varhaiskasvatusta ohjaa useat erilaiset sosiaali- ja terveydenhuollon lait ja asetukset. Varhaiskasvatuksen kannalta keskeisin on laki ja asetus lasten päivähoidosta (Finlex 1973). Päivähoitolaki säätelee mm. tavoitteita ja toimintamuotoja. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004, 29-30.) Työryhmä on pohtinut varhaiskasvatusta koskevaa lakia ja se on jättänyt esityksensä opetusministeri Krista Kiurulle 21.3.2014. Esityksen lähtökohtina on korostaa lasten etua sekä lasten ja vanhempien oikeuksia, osallisuutta ja vaikuttamista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014.)

Vuorovaikutus ja kasvatuksellinen kumppanuus lasten, vanhempien sekä varhaiskasvatuksen henkilökunnan kesken on yksi varhaiskasvatuksen tavoitteista. (Helenius & Korhonen 2008, 214; Sosiaali- ja terveysministeriö 2002). Sipilän päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelman (2014, 8) mukaan kasvatuskumppanuus perustuu heidän päiväkodissaan molemminpuoliseen kunnioitukseen, luottamukseen ja tasavertaisuuteen. Kumppanuutta ei ole automaattisesti, vaan se pitää rakentaa yhdessä.

Päiväkodin varhaiskasvatuksen pohjalla on lapsen terveen kasvun turvaaminen ja edistäminen. Jokainen lapsi huomioidaan yksilöllisesti ja jokaiselle asetetaan hänelle sopivat, hänen tarpeitaan vastaavat tavoitteet ja hoitosuunnitelma. (Mäki & Arvola 2009, 50.) Tutkimukset ovat osoittaneet, että laadukkaassa varhaiskasvatuksessa lapsilla on aikaa ja tilaa omalle ajattelulle sekä mahdollisuus toimia luovasti olosuhteissa, joissa ei ole liikaa ulkoisia pakotteita (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 32). Tässä projektissa halusin antaa lapsille aikaa ja tilaa kertoa heidän

omista ajatuksistaan. Sadutustilanteessa lapset saivat kertoa niin pitkän tai lyhyen sadun kuin halusivat. Projektin aikana jokainen lapsi sai osallistua oman taitotasonsa mukaan eikä kaikkia lapsia pakotettu toimimaan samalla tavalla.

Sipilän päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmassa (2014, 15-19) kerrotaan heidän kasvatusta ja leikkitoiminnan sisällöistä ja menetelmistä. Kielen ja vuorovaikutuksen avulla lapsi oppii jäsentämään ympäristöään omien taitojensa mukaan. Päiväkodin tavoitteena on luoda ilmapiiri, jossa lapsi uskaltaa ilmaista itseään ja tulla ymmärretyksi. Kielen ja vuorovaikutuksen oppimisen keinoja ovat mm. saduttaminen, lasten oma nukketeatteri sekä roolileikit. Taiteellisten kokemusten ja ilmaisun avulla lapsi voi käyttää mielikuvitustaan ja kaikkia aistejaan. Itse tekeminen, luovuus ja elämykset ovat lopputulosta tärkeämpiä. Aikuisen tehtävä on antaa lapsille tila, materiaalia sekä tarvittaessa ideoita. Sipilän päiväkodin keinoja näiden saavuttamiseen ovat mm. esiintyminen laulaen, leikkien ja näytellen sekä satujen keksiminen ja kuunteleminen.

Varhaiskasvatusta voi lähestyä sekä kasvatuksen että pedagogiikan käsitteillä. Näitä käsitteitä käytetään varhaiskasvatuksessa kuitenkin yleensä toistensa synonyymeina. Suomessa pedagogiikka tarkoittaa kasvatuksen, opettamisen ja koulutuksen tutkimusta. Myös ajatus opettamisen ja oppimisen vuorovaikutussuhteesta ajatellaan kuuluvan pedagogiikkaan. (Hännikäinen 2013, 32.) Pedagogiikalle on jätetty varhaiskasvatuksessa melko väljät raamit ja paljon valinnan vapautta, koska ei ole olemassa oikeaa tai väärää pedagogista valintaa (Mikkola & Nivalainen 2009, 10).

Kansainvälisesti arvioiden suomalainen päivähoito osana perhe-, koulutus-, sosi- ja työvoimapolitiikkaa on maailman huippuluokkaa. Maailmanlaajuisesti tarkastellen Suomen päivähoitolaki on ainutlaatuinen. Tutkimusten mukaan suomalaisessa päivähoitossa erityisesti lapsiryhmän koko, henkilöstötiheys ja henkilöstön koulutus ovat laadultaan korkeatasoisia. (Hujala ym. 1998, 3.) Tämä lähde on 16 vuotta vanha ja etenkin varhaiskasvatuksen kentällä on ollut puhetta siitä, mi-

ten päivähoitolakia pitäisi päivittää vastaamaan nykyisiä vaatimuksia. Hallituksen budjettiriihessä varhaiskasvatuslaki jätettiin kuitenkin huomioimatta eikä siihen ole siis vielääkään tulossa muutoksia.

Suomalaisen varhaiskasvatuksen arvopohjana toimii keskeiset kansainväliset lapsen oikeuksia määrittelevät sopimukset, kansalliset säädökset ja muut ohjaavat asiakirjat (Reunamo 2007, 102). Varhaiskasvatuksen ja päivähoiton keskeisiä ohjaavia tahoja ovat eduskunta ja valtioneuvosto, sosiaali- ja terveysministeriö, Stakes, lääninhallitukset sekä kunnat (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004, 28). Kalliala (2012, 42-43) kuitenkin kritisoi suomalaista varhaiskasvatusta ohjaavia asiakirjoja, sillä niissä on ristiriitaisuuksia ja epäloogisuutta. Kalliala kirjoittaa, että asiakirjoja lukiessa tulee olo, että ne on laadittu periaatteella jokaiselle jotakin.

3.5 Musikaali projektin toteutustapana

Tämän projektin toteutustapana on musikaali. Musikaali on kehittynyt 1900-luvun aikana Yhdysvalloissa. Se on näyttämömusiikkiteos ja perustuu populaarimusiikin tyyliin. Juuret musikaalilla on eurooppalaisessa kevyessä musiikkiteatterissa ja opereteissa. (VESA-verkkosanasto 2014.) Musikaalissa on laulu-, soitto- ja tanssi-numeroita sekä resitatiivisia tai puhuttuja vuorosanoja, joista rakentuu juonellinen kokonaisuus (Suuri musiikkitietosanakirja 1991, 226).

Jonesin (1998, 97) mukaan musikaaliksi ei voi kutsua näytelmää, johon on vain lisätty musiikkia. Silloin lopputuloksena on näytelmä musiikilla. Kenrickin (2003) mukaan musikaali on näyttämö, televisio tai elokuva produktio, jossa käytetään populaari tyyliä kappaleita, joko kertomaan tarinaa tai esitelläkseen kirjoittajien ja/tai esiintyjien taitoja. Tämä projekti ei siis täytä Jonesin asettamia kriteereitä musikaalista, mutta Kenrickin määritelmä on huomattavasti laajempi ja sen tämä projekti puolestaan täyttää. Musikaalin määrittely ei siis selvästikään ole niin yksi-

selitteistä ja mielestäni tämän projektin kohdalla voi hyvin puhua lastenmusikaalis-
ta. Tämän projektin tavoitteena ei alun perinkään ollut toteuttaa aikuisten kaltaista
musikaalia, vaan lasten ikätaso huomioiden heille sopiva lastenmusikaali. En kui-
tenkaan löytänyt tietoa lastenmusikaalista, mikä puolestaan kertoo siitä, että idea
on uusi.

4 LASTENMUSIKAALIN TOTEUTUS

Alun perin olin suunnitellut ottavani aina intervention alkuun jonkin alkuleikin tai -laulun, mutta päiväkodin henkilökunnan kanssa keskusteltuani päätimme jättää sen pois. Jos olisin vain pitänyt interventiot, olisi alkuleikki tai -laulu varmasti toiminut paremmin arjesta irrottajana. Harjoittelun aikana pidin interventioita kuitenkin melko yllättäenkin ja olin niin tuttu lapsille, että emme kokeneet alkuleikkiä tai -laulua välttämättömäksi.

Suunnitelmastani poiketen en myöskään tehnyt lasten kanssa ollenkaan yksilö- eikä parisadutusta, koska lapset olivat jo entuudestaan tottuneet ryhmäsadutukseen. Olin kolme kertaa tutustumassa ryhmään, mikä ei ehkä kuitenkaan ollut tämän projektin kannalta välttämätöntä, sillä ehdin tutustua heihin myös harjoitteluni alkuajana. Suunnitelmassani ryhmäsadutuksen harjoittelua oli vain kerran, mutta koin parhaaksi lisätä sen määrää, kun yksilö- ja parisadutukset jäivät pois. Interventioita aloittaessani kysyin myös huoltajilta luvan kuvien julkaisemiseen valmiissa raportissa ja videolla esiintymiseen (LIITE 4).

4.1 Sadutuksen harjoittelua

Aluksi sadutin lapsia 4-6 hengen ryhmissä, jotta lapset oppisivat idean paremmin ja minun olisi helpompi hallita tilannetta. Sadutusta harjoittelimme yhteensä viisi kertaa. Ensimmäisessä interventiossa lapset saivat itse valita aiheen sadulleen. En halunnut liikaa johdatella lapsia antamalla valmiita aiheita, jotta projektini olisi koko ajan mahdollisimman lapsilähtöinen. Aluksi lapset olivat hieman ujoja ja siksi ohjaajani hieman auttoi aloittamalla sadun. Sen jälkeen lapsetkin pääsivät paremmin mukaan. Seuraavaksi olen laittanut esimerkkinä yhden lasten saduttamista tarinoista.

Kyllikillä on synttärit. Vieraat syö niin paljon kakkua, että sillä jolla on synttärit ei riitä yhtää. Ja sitte ku kaikki, se jolla on synttärit ja kaikki hänen kaverit syö niin paljon että heidän mahat pullottaa kakulla. Ja sitte ne putos sinne jokeen ku ne kalasti ja sitte talonmies tuli kattomaan sähköjohtoa ja sitte se sähköjohto, siitä tuli sähköä ja sitte se kuoli ja se heitettiin jokeen. Kyllikki meni mamman luo, ovi oli lukossa ja mamma oli menny autolla salaa ja sitte se mamma oli kaatunu sillä autolla ojaan, ku se mamma ei osannu ajaa. Sitte ku se meni ajamaan, niin se meni niin varovasti, että lensi ikkunasta pihalle.

Jo muutaman sadutuskerran jälkeen lapset kunnolla innostuivat ja sadut menivätkin välillä hieman liiallisuuksiin. En kuitenkaan rajoittanut heitä, koska sadutuksen idea on antaa lasten vapaasti kertoa juuri sellainen satu kuin he itse haluavat. Nuorimpien lasten kohdalla saduttaminen oli hieman haastavampaa ja minun piti-kin usein kysellä, että mitä seuraavaksi voisi tapahtua. Yritin kuitenkin koko ajan muistaa sadutuksen idean enkä mielestäni auttanut lapsia liikaa.

Jotkut lapsista olivat ensimmäisillä kerroilla hiljaisempia. Tavoitteena oli kuitenkin harjoitella sadutusta ja siksi pohdimme ohjaajani kanssa, että hiljaisempien lasten kanssa olisi hyvä saduttaa vielä pienemmässä ryhmässä. Pienemmässä ryhmässä he uskalsivatkin paremmin kertoa satua, mutta keskittyminen meinasi joiltakin välillä herpaantua.

Haastavinta oli pysyä lasten perässä, koska minun piti kirjata satu juuri niin kuin he sen minulle sanoivat. Jouduinkin usein keskeyttämään heidän kerrontansa ja kysymään kuinka satu jatkui. Tällöin satuun saattoi tulla muutoksia, mutta toki satu oli edelleen lasten kertoma. Välillä lapset myös innostuivat kertomaan satua melko pitkästi ja toiset lapset kyllästyivät odottamaan tai suuttuivat, kun eivät itse saaneet kertoa niin pitkästi.

Jotta lapset saivat mahdollisimman paljon vaikuttaa varsinaiseen esitykseen, kysyin heiltä muutaman sadutuskerran jälkeen, mitä hahmoja varsinaisessa esityksessä voisi seikkailla. Ajatuksena oli, että olisin muiden työntekijöiden kanssa

koonnut lasten ehdotuksista hyvän kokoonpanon. Kun sitten perehdyin paremmin päiväkodin rekvisiittaan, huomasin, että sieltä löytyi melko paljon erilaisia hahmoja, mutta melko vähän näistä lasten ehdottamista. Siksi hieman muutinkin suunnitelmaani ja rajasin hahmot päiväkodista löytyviin hahmoihin ja lapset saivat valita niistä mieluisat hahmot.

4.2 Lastenmusikaalin saduttaminen

Muutaman harjoituskerran jälkeen aloin saduttaa varsinaista lastenmusikaalia 3-4 lapsen ryhmissä. Yhteensä sadutuskertoja tuli tässä vaiheessa neljä. Tapahtumapaikaksi sovimme työelämänohjaajani kanssa metsän, koska se saa ainakin jollakin tavalla lasten ajatukset pois kaikesta rakennetusta ja tekniikasta. Aluksi juttelin lasten kanssa ystäväydestä, koska se oli lastenmusikaalimme teema. Sadutustilaan otin mukaan ison maalauksen metsästä, jotta lapset saisivat vähän virikkeitä siitä, mitä kaikkea metsässä voi olla ja tapahtua. Jokainen lapsi sai valita päiväkodilta löytyvistä hahmoista haluamansa hahmon satuun seikkailemaan. Sen jälkeen lapset saivat kertoa juuri sellaisen sadun kuin itse halusivat.

Alun perin itselläni oli ajatus, että lasten satuun tulisi koko ajan lisää hahmoja eli lopuksi kaikki hahmot seikkailisivat yhdessä. Lasten oli kuitenkin vaikea liittää omia hahmojaan edellisten hahmojen seuraksi, joten muutin alkuperäistä suunnitelmaa. Jokainen lapsiryhmä sai siten kertoa oman satunsa, jossa seikkailivat vain heidän valitsemansa hahmot, mutta teema ja tapahtumapaikka olivat kaikilla samat. Kun kaikki neljä lapsiryhmää olivat kertoneet oman satunsa, kokosin kaikki lasten kertomat sadut yhteen. Lisäsin satuun vain sidossanoja, jotta se olisi luettavammassa muodossa, mutta muuten en tehnyt muutoksia. Lopuksi lisäsin aiheeseen sopivia lauluja ja loruja, jotta esitystä voi kutsua lastenmusikaaliksi.

Lastenmusikaalin käsikirjoitus

Marjamatka laulu

Leijona, hiiri ja susi poimii mustikoita. Sitte ne lyö puita. Oli niin kuuma ja sitte ne rupes syömään mustikoita. Ne vähä kävelee. Ne kiipeilee puuhun. Sitte ne näkee hirviön ja ihmisen. Ne käveli taivaasehen asti. Sitte ne menee tilaamaan makkaraa. Sitte kaikki menee piiloon omahan kuusehen.

Sieni osaa kävellä. Karhu osaa uida. Poro osaa hiihtää. *Tule ystäväksi näin (laululeikki)*. Poro meni hiihtämähän ja sieni huusi perähän, että muista kypärä. Sitte karhu meni poron kans uimahan ja sieni huusi, että muista uikkarit. Sitte sieni, karhu ja poro meni sienimettälle ja ne meni puunrunkoon sisälle ku ne pelkäsi kettua, joka meinasi syödä ne. Sitte ne näki mettäs sinistä ja ku ne meni lähemmäs niin ne näki, että se oli kana. Sitte poro meni noukkimahan viinirypäleitä. Sitte se huomasi jotaki vihriää ja se oli karhu. Sitte se juoksi sitä pakohon. Sitte se poro tökkäs sarvilla sitä karhua, niin sitte se ei enää juossu perähän. Karhu ja poro meni uimaan ja sen sienen nimi oli tatti ja tatti huusi: muistakaa kellukkeet ja niille jotka muisti kellukkeet se sanoi: JES! Tatti tuli sisältä ulos ja sanoi: nyt sieltä ammeesta pois, nyt on ruok aika, ruokana on lättöjä. *Aurinko, aurinko lettuja paistaa (loru)*.

Possu, puu, kissa ja mansikka syö makaroonia. Sitte kissa syö mansikkaa ja juo maitoa. Mansikka syö mansikkaa ja chiliä. Possu syö marjoja ja puu syö paloautoa. Sitte kissa ja puu ajaa ambulanssia. *Autolaulu*. Mansikka, kissa ja puu ui vedes. Sitte kaikki menee lepäämään. Sitte kaikki leikkii yhdessä. *Ystäväni tuttavani (laululeikki)*. Mansikka ratsastaa surella. Sitte kaikki menee syömään hampurilaisia ja sitte ne menee kaatamaan joulukuusen.

Kettu, keiju ja pupu näki peuran jäljen. Sitte kettu löysi karhun jälkiä ja sitte se löysi karhun pesän. Siinä on ovi ja ikkuna. Ja sitte ne näki maas ison köyren ja menivät syömään syränmarjoja. Sitte kaikki leikkivät hiirenhäntää. *Piiri pieni pyörii (laululeikki)*. Sitte ne meni karhun pesään ja söi puuroa ja sitte niitten maha pullotti ja sitte ne meni istumaan. Keiju kokeili isompaa sänkyä ja kettu pienempää. Sitte kaikki menivät nukkumaan vierekkäin. Loppu.

4.3 Lastenmusikaalin harjoittelu

Huhtikuussa 2014 aloimme harjoitella lopullista lastenmusikaalia. Yhdessä kohtauksessa oli aina mukana 3-4 lasta, joten aluksi harjoittelimme noin kuuden lapsen kanssa tilanteen hallitakseni. Mukana oli siis kahden kohtauksen lapset. Itse toimin

esityksessä kertojana sekä esityksen ohjaajana. Menimme kohtaukset läpi muutama kertaan ja hahmottelimme työelämänohjaajani kanssa, missä lapset liikkuvat ja tekevät asioita. Aluksi rekvisiittaa oli melko vähän, mikä hankaloitti esityksen hahmottamista niin minun kuin lasten näkökulmasta. Kun sitten saimme mukaan enemmän rekvisiittaa, esityksen harjoittelu helpottui ja lapsetkin alkoivat päästä esitykseen paremmin mukaan.

Muutaman harjoituskerran jälkeen aloimme harjoitella kaikkien lasten kanssa yhdessä. Se sai useat lapset keskittymään paremmin. Osa lapsista oppi oman roolinsa melko nopeasti ja joidenkin kanssa esitystä piti harjoitella vähän enemmän. Joillekin tuotti jonkin verran hankaluuksia heidän roolinsa, mutta lopulta kaikki sujui oikein hyvin. Lasten kanssa esitystä harjoittelimme yhteensä 8 kertaa.

4.4 Kenraaliharjoitus ja esitys vanhemmille

Harjoituskertojen jälkeen pidimme kenraaliharjoituksen, jolloin myös kuvasimme esityksen. Otimme pari laulua uudestaan, mutta muuten esitys meni heti kerralla putkeen. Kevätjuhlassa 27.5.2014 esitimme valmiin lastenmusikaalin vanhemmille ja muille perheenjäsenille. Kevätjuhlan alussa kerroin hieman projektin taustasta. Esityksen jälkeen vanhemmilla oli mahdollisuus ostaa lastenmusikaali DVD:nä muistoksi lapsensa esiintymisestä ja samalla tukea päiväkodin toimintaa. Lopuksi kysyin kirjallisen palautteen sekä lapsilta (LIITE 1/23) että työntekijöiltä (LIITE 1/24).

5 LASTENMUSIKAALI-PROJEKTIN ARVIOINTI

Tämän projektin tavoitteena oli toteuttaa lastenmusikaali. Halusin myös kehittää omia taitojani lasten kanssa toimimisessa sekä saada opinnäytetyön valmiiksi ja sitä kautta valmistua sosionomi (AMK):ksi. Projektia tehdessäni olen oppinut paljon niin itsestäni kuin lapsista. Olen aina pitänyt lasten kanssa toimimisesta, mutta kokemusta minulla ei siitä kuitenkaan ole ollut paljon. Projektin aikana huomasin, miten saman ikäisetkin lapset voivat olla taidoiltaan hyvin erilaisia. Jokin asia voi onnistua joidenkin kanssa, mutta toisten kohdalla se voi tuottaa paljon ongelmia. Projektin aikana jouduin muuttamaan suunnitelmiani ja kokeilemaan uusia tapoja lyhyelläkin varoitusajalla. Sen kautta oma mielikuvitukseni ja yllättävässä tilanteessa toimimiseni kehittyi. Seuraavaksi olen arvioinut projektini onnistumista projektisuunnitelman toteutumisen, palautteiden sekä itsearviointin kautta.

5.1 Projektisuunnitelman toteutuminen

Yhtenä laadun varmistajana tässä projektissa on ollut kevään ja syksyn 2013 aikana laadittu projektisuunnitelma (LIITE 1). Aikataulusuunnitelma on toteutunut melko hyvin. Välillä muut koulutyöt ovat vieneet niin paljon aikaa ja voimia, että opinnäytetyö on jäänyt vähän sivummalle, mutta ajatuksen tasolla se on ollut koko ajan mukana. Pää tavoitteet aikataulun osalta ovat kuitenkin toteutuneet ajallaan, mikä on osaltaan varmistanut laadukkaan projektin.

Alkuperäiseen suunnitelmaan verrattuna interventioiden kohdalla tapahtui suurimmat muutokset. Jokaisen intervention alkuun suunniteltu alkuleikki/-laulu jäi kokonaan pois. Myös sadutuksen harjoitteluun liittyvät yksilö- ja parisadutukset jäivät kokonaan pois, jonka seurauksena melkein jokaisen intervention sisältö muuttui. En kuitenkaan koe, että tämä olisi vaikuttanut projektini laatuun heikentä-

västi, koska työntekijöiden kanssa juteltuani en kokenut näitä projektini kannalta tarpeellisiksi. Ryhmäsadutuksen määrää puolestaan lisäsin, koska varsinaisen esityksen sadutus tapahtui ryhmässä, joten sitä oli mielestäni hyvä harjoitella enemmän. Projektisuunnitelmaa tehdessä oli vaikea tietää millainen ryhmä projektiin osallistuu, joten suunnitelman muutokset ryhmään tutustuttuani olivat laadukkaana projektin toteuttamisen lähtökohtia.

Projektisuunnitelmassa laatimani budjetti piti melko hyvin paikkaansa. Opinnäytetyön kansituksen hintaa en vielä tässä vaiheessa tarkasti tiedä, mutta rekvisiittaan varaamani 30 euroa jäi lähes kokonaan käyttämättä. Askartelin ainoastaan muutamien kartongista ja kankaasta ja muuten rekvisiittia löytyi päiväkodilta valmiina. DVD-levyjä ei puolestaan ostettu suunnittelemani määrää ja siinä tulot jäivät noin 10€ alle suunnittelemani. Kaiken kaikkiaan kulut jäivät siis noin 20€ alle projektibudjettini.

5.2 Palaute lapsilta ja työntekijöiltä

Lapsilta ja työntekijöiltä saatu palaute (LIITE 1/23 & LIITE 1/24) tuki myös osaltaan laadukasta projektia. Yleisesti ottaen lasten mielestä sadun kertominen oli kivaa yksinkertaisesti siksi, koska he saivat kertoa satua. Esiintymisestä osa tykkäsi ja osa ei tykännyt, mutta perusteluja he eivät oikein osanneet antaa. Suurin osa lapsista ei olisi muuttanut sadutuksessa tai esiintymisessä mitään, mutta muutama olisi muuttanut omassa roolissaan joitain pieniä asioita. Lapsilta kävin kysymässä lopullisen palautteen vasta muutamien päivien päästä esityksestä, mikä ehkä osaltaan vaikutti heidän vähäiseen kommentointiinsa. Heti lastenmusikaalin esittämisen jälkeen palautteen kysyminen olisi kuitenkin ollut melko haastavaa toteuttaa, koska lapset kahvittelivat vanhempiensa ja muiden perheenjäsentensä kanssa ja lähtivät sen jälkeen kotiin.

Työntekijöiltä saamani palautteen mukaan projekti oli onnistunut ja lastennäköinen. Kehitysideoiksi he mainitsivat lauluihin liitettävät soittimet sekä sen, että olisin itse voinut olla enemmän mukana innostamassa ja näyttämässä lapsille mallia. Työntekijöiden palautteen kanssa olen hyvin samoilla linjoilla. Minun olisi pitänyt esityksen harjoitteluvaiheessa olla enemmän esimerkkinä lapsille, mutta koin sen vaikeaksi, koska en oikein itsekään tiennyt kuinka esitys etenee. Kertojan ja ohjaajan rooli oli myös haastavaa yhdistää, koska kertojana ollessani en kunnolla hahmottanut kokonaiskuvaa ja lasten ohjaaminen oli vaikeampaa. Toinen epäkohta oli omasta mielestäni sadutustilanne. Sadutus olisi voinut aina tapahtua erillisessä huoneessa, joka olisi ollut hieman mystinen ja lasten mielikuvitusta virittävä. Kun seuraavan kerran toteutan vastaavanlaista projektia, osaan muuttaa tässä projektissa huomaamani epäkohdat ja siten saavuttaa vielä laadukkaamman lopputuloksen.

5.3 Itsearviointi projektista

Omaa toimintaani ja omia ajatuksiani projektista olen arvioinut SWOT-analyysin avulla (TAULUKKO 1). Siihen olen kirjannut projektin vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia sekä uhkia. Taulukon jälkeen olen avannut näitä asioita hieman enemmän.

TAULUKKO 1. SWOT-analyysi projektista

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> • halu valmistua ajallaan • kiinnostava aihe • oma suunnittelutaitoni • usko projektin onnistumiseen • realistiset tavoitteet • yksin tekeminen 	<ul style="list-style-type: none"> • yksin tekeminen • kokemattomuus projektityökentelystä • epätietoisuuden sietäminen

Taulukko 2. (jatkuu)

Mahdollisuudet	Uhat
<ul style="list-style-type: none"> • tuoda päiväkotiin jotain uutta • itsensä kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • liian paljon tehtävää yhdelle • kesätyöt • projektiin turhautuminen • riittämättömät ohjaustaidot • lasten tottelemattomuus • lapset eivät innostu projektista

Suurimmaksi vahvuudeksi tässä projektissa koin oman haluni valmistua ajallaan. Se ohjasi omaa toimintaani ja kannusti jaksamaan, vaikka aina projektin tekeminen ei niin paljon kiinnostanutkaan. Haluan sosionomi (AMK) opintojen kautta saada myös varhaiskasvatuskelpoisuuden, joten lasten kanssa työskentely oli mukavaa ja itseäni innostavaa. Olen hyvä suunnittelemaan ja pystyn hallitsemaan pienet muutokset suunnitelmassa. Projekti on ollut melko suuri, mutta olen alusta asti uskonut sen onnistumiseen, vaikka toki välillä uskoa on hieman koeteltu. Realistiset tavoitteet ovat kuitenkin omalta osaltaan tukeneet projektin onnistumista ja vahvistaneet omaa luottamusta projektin onnistumiseen. Yksin tekeminen on myös antanut vapautta toteuttaa projektia silloin, kun se on minulle sopinut eikä ole tarvinnut sovittelua aikatauluja kenenkään kanssa.

Suurimmaksi heikkoudeksi koin projektin tekemisen yksin. Vaikka siinä on paljon hyviä puolia, olisi parityöskentely tuonut myös paljon hyvää. Projektista ei olisi tarvinnut kantaa vastuuta yksin ja kun toisen innostus olisi ollut laantumassa, olisi toinen voinut kannustaa jatkamaan. Minulla ei myöskään ollut aikaisempaa kokemusta näin ison projektin tekemisestä, joten projektissa olisi voinut moni asia mennä pieleen. Tässä projektissa jouduin sietämään melko paljon epätietoisuutta, koska en tarkasti osannut suunnitella, miten lasten saduttamasta sadusta saataisiin musikaali. Etenkin ensimmäisiä harjoituskertoja olisi pitänyt suunnitella enemmän, mutta ohjaajani kanssa selvisimme tilanteesta melko hyvin.

Projektin mahdollisuudeksi koin sen erilaisuuden ja uuden näkökulman lasten kanssa toimimiseen. Sadutus oli Sipilän päiväkodissa tuttu asia, mutta sen hyödyntäminen lasten esityksessä oli uutta. Mielestäni sadutus toimi tässä oikein hyvin ja lapset voisivat jatkossakin saduttaa oman esityksensä. Projektin mahdollisuudeksi koin myös itseni kehittämisen. Projektin varrella jouduin tekemään paljon uusia asioita ja sitä kautta opin paljon uutta.

Suurimpana uhkana projektin toteutumiselle koin liian suuren tehtävämäärän yhdelle ihmiselle. Sadutuskertoja oli yhteensä yhdeksän ja esitystä harjoiteltiin yhteensä kahdeksan kertaa. Näiden lisäksi oli vielä kenraaliharjoitukset sekä esitys vanhemmille. Minun piti myös etsiä lasten satuun sopivia lauluja ja tehdä DVD valmiista esityksestä. DVD:n tekovaiheessa minulla oli ongelmia tietotekniikan kanssa, mutta onneksi lopulta sain kaikki toimimaan ja videon valmiiksi ajallaan. Suunnitelmani oli kirjoittaa raportti kesäloman aikana, mutta kesätyöt hieman hankaloittivat kirjoittamista. Sain kuitenkin jotain tehtyä jo kesätöiden aikana ja niiden loputtua urakka ei enää ollut niin suuri.

Ongelmia olisi voinut tuottaa myös projektiin turhautuminen, jos toteuttamisvaiheessa olisi esimerkiksi tullut jokin suuri ongelma. Sellaisilta onneksi vältyttiin ja projekti eteni melko hyvään tahtiin. Lasten kanssa toimiessa voi aina tulla jotain yllättäviä ongelmia kuten heidän tottelemattomuutensa tai innostumattomuutensa. Näihin liittyen myös omat ohjaustaitoni olisivat voineet olla riittämättömät, mikä olisi hankaloittanut projektin etenemistä. Tällaisia ongelmia ei onneksi tullut, vaan lapset olivat melko hyvin mukana alusta asti.

6 POHDINTA

Ajatus lastenmusikaalista sai minut heti innostuneeksi, sillä se olisi todellakin jotain erilaista. Samalla minua kuitenkin pelotti, että miten tulen selviytymään yksin niin suuresta urakasta. Kun idea sadutuksesta tuli mukaan, se sai minut uskomaan projektin onnistumiseen, koska minun ei tarvinnutkaan keksiä lasten esitystä itse.

Projektisuunnitelmaa tehdessäni koin melko ristiriitaisia tunteita. Välillä olin todella innoissani ja olisin jo halunnut päästä toteuttamaan projektia, välillä taas olin kauhuissani siitä, mihin olen itseni laittanut. Kun projektisuunnitelmani hyväksyttiin ja sain tutkimusluvan, olin todella helpottunut, sillä prosessi eteni ja aloin olla yhä lähempänä valmistumistani. Toisaalta koin edelleen sekavia tunteita projektin tekemisestä, koska tavoitteeni saavuttaminen vaatisi erittäin paljon työtä enkä voinut olla varma, että lapset olisivat kanssani yhteistyökykyisiä. Toisaalta ajattelin myös sitä, miten hieno projekti tästä onnistuessaan tulisi.

Koska olin ajatellut toteuttaa projektiani harjoittelussani, aloittaminen venyi ehkä hieman liian myöhälle ja välillä minusta tuntui, että lähes koko harjoitteluni meni tämän projektin ehdoilla. Projektin toteuttaminen olisi kuitenkin muuten ollut erittäin vaikeaa, joten olen tyytyväinen ratkaisuuni. Projektin alkuvaiheessa minua mietitytti, että minkälainen lasten saduttamasta esityksestä tulee ja miten sen pystyy esittämään. Lapset voivat olla niin luovia, että esittäminen voisi olla hankalaa. Lopulta satu oli kuitenkin melko helposti esitettävä, mutta toteutuksesta olisi varmasti voinut saada paremmankin hieman suuremmalla vaivannäöllä ja suunnittelulla.

Projektilleni asettamat tavoitteet toteutuivat mielestäni melko hyvin. Lasten kohdalla tulostavoitteena olivat lasten itse tekemä ja esittämä musikaali, uudet kokemukset sekä DVD omasta esiintymisestä. Lasten saduttamaa esitystä en juuri muokannut ja lapset itse toimivat esittäjinä. Lapset saivat varmasti uusia kokemuksia,

koska he eivät ole aikaisemmin itse keksineet esittämäänsä esitystä eivätkä ole aikaisemmin tehneet lastenmusikaalia. DVD:tä kaikki lapset eivät saaneet, koska sen vanhemmat saivat ostaa jos halusivat.

Lasten toiminnallisina tavoitteina oli lisätä lasten osallisuutta sillä, että he itse keksivät tarinan. Tavoitteena oli myös yhdessä tekeminen, musikaalin tekemiseen tutustuminen sekä lasten mielikuvituksen hyödyntäminen. Lasten osallisuus toteutui projektini aikana hyvin. He saivat itse saduttaa esityksen ja esiintyä siinä. Samalla toteutui myös lasten mielikuvituksen käyttö. Lapset toimivat myös aluksi pienissä ryhmissä ja lopuksi kaikki yhdessä, joten he oppivat hyvin toimimaan toistensa kanssa. Musikaalin tekemiseen tutustuminen ei kunnolla toteutunut, koska en missään vaiheessa käynyt heidän kanssaan sen tarkemmin läpi, mikä on musikaali.

Lasten oppimistavoitteina oli kehittää heidän kommunikointitaitojaan sekä lisätä rohkeutta esiintymiseen. Esitystä saduttaessa ja harjoitellessa lapset joutuivat keskustelemaan toistensa kanssa ja jotkut myös neuvoivat harjoitteluvaiheessa toisiaan. Osa lapsista piti esiintymisestä eikä se tuottanut heille suurempia ongelmia, mutta joidenkin kohdalla huomasi harjoitusten edetessä, että muutosta on tapahtunut ja rohkeus esiintymiseen on lisääntynyt.

Sipilän päiväkodin tulostavoitteina oli antaa heille pohja musikaalin tekemiseen lapsilähtöisesti sekä saduttamisen jääminen osaksi päiväkodin arkea. Työntekijät näkivät, että projekti onnistui, vaikka osa heistä oli aluksi ollutkin hieman huolissaan. En tiedä jäikö saduttaminen osaksi päiväkodin arkea, mutta ainakin haluan uskoa, että sitä tullaan käyttämään enemmän kuin aikaisemmin.

Sipilän päiväkodin toiminnallisina tavoitteina oli antaa päiväkodille uusia ideoita saduttamisen hyödyntämiseen. Oppimistavoitteina oli lapsilähtöisyyden lisääntyminen sekä lasten luomien mahdollisuuksien huomaaminen. Työntekijöiden kans-

sa juteltuani he kehuivat projektia ja etenkin sen lapsilähtöisyyttä, joten uskon, että hekin näkivät ja huomasivat, miten paljon lapsissa on potentiaalia, kun heille vain antaa mahdollisuuden.

Sosionomin (AMK) tulostavoitteina oli valmis opinnäytetyö, sosionomi (AMK) tutkinto, varhaiskasvatuskelpoisuuden saaminen sekä sosionomin varhaiskasvatuskompetenssien hallitseminen. Opinnäytetyö, tutkinto sekä varhaiskasvatuskelpoisuuden saaminen toteutuvat opinnäytetyön hyväksymisen jälkeen. Sosionomin varhaiskasvatuskompetensseihin kuuluu eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen, sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen, kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen, tutkimuksellinen kehittämisosaaminen sekä johtamisosaaminen.

Eettiseen osaamiseen kuuluu esimerkiksi lapsuuden ainutkertaisuuden ymmärtäminen sekä toiminnan lapsilähtöisyys. Kuten jo Sipilän päiväkodin tavoitteita läpikäydessäni totesin, sekä työntekijöiden että itseni mielestä projekti oli lapsilähtöinen ja sitä kautta siinä näkyi lasten omat ajatukset. Asiakastyön osaamisessa sosionomi (AMK) osaa esimerkiksi suunnitella, toteuttaa ja arvioida pedagogisesti mielekästä toimintaa lapsille varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet huomioiden. Sekä Teuvan kunnan (2014, 6-8) että Sipilän päiväkodin (2014, 15-21) varhaiskasvatussuunnitelmissa puhutaan siitä, miten tärkeää on, että lapsi saa itse tehdä ja kokea asioita ja aikuisen rooli on antaa siihen mahdollisuuksia. Kun tähän yhdisti lapsilta saadun palautteen, mielestäni asiakastyön osaaminen toteutui.

Sosiaalialan palvelujärjestelmäosaamiseen kuuluu esimerkiksi varhaiskasvatuksen, päivähoidon ja lastensuojelun asiakirjojen sekä lainsäädännön ja muun tarvittavan tiedon soveltaminen. Projektia suunnitellessani ja toteuttaessani perehdyin varhaiskasvatuksen ja päivähoidon asiakirjoihin sekä lainsäädäntöön. Kriittiseen ja osallistavaan yhteiskuntaosaamiseen kuuluu esimerkiksi lapsen oikeuksien toteutumisen vahvistaminen ja edistäminen. Lasten oikeuksien sopimuksessa (Finlex 1991) sanotaan esimerkiksi, että aikuisen pitää ottaa selvää lasten ajatuksista ja yhtenä projektini lähtökohdista olikin tuoda lasten ääntä kuuluville.

Tutkimukselliseen kehittämisosaamiseen kuuluu varhaiskasvatuksen työkäytäntöjen ja menetelmien arviointi ja kehittäminen. Usein kevätjuhlaesitykset ovat aikuisten suunnittelema, joten tällä projektilla näytin esimerkkiä, miten sitä voisi kehittää lapsilähtöisempään suuntaan. Johtamisosaamiseen kuuluu esimerkiksi kumppanuusperustaisen kasvatusyhteistyön edistäminen ja mahdollistaminen työyhteisössä, verkostoissa sekä vanhempien kanssa. Projekti oli pääasiassa minun vastuullani, mutta kouluaikataulujeni vuoksi sovimme työntekijöiden kanssa, että he harjoittelevat lauluja ilman minua. Tällä tavoin sain projektin onnistumaan aikataulussa.

Sosionomin (AMK) toiminnallisina tavoitteina oli lisätä ammatillisuutta sekä suunnitella lapsilähtöinen musikaali. Nämä molemmat ovat mielestäni toteutuneet hyvin. Ammatillisuus on lisääntynyt niin ammattikirjallisuuteen perehtymällä ja työelämään tutustumalla kuin lasten kanssa toimiessa ja omia toimia tutkimalla. Musikaali oli lasten suunnittelema ja toteuttama, joten lapsilähtöisyys toteutui.

Sosionomin (AMK) oppimistavoitteina oli suunnitella ja toteuttaa projekti, hallita saduttaminen sekä lisätä varmuutta lasten kanssa olemiseen. Projektin suunnittelu ja toteutus onnistui melko hyvin kun otti huomioon, että en ollut aikaisemmin näin suurta projektia toteuttanut. Saduttamisesta minulla ei aikaisemmin ollut mitään kokemusta ja siinä kehityin selvästi ensimmäisten ja viimeisten kertojen välillä. Lasten kanssa toimimiseen sain jonkin verran lisää varmuutta, vaikka en koe aikaisemminkaan olleeni kovin epävarma.

Vaikka projekti oli yleisesti ottaen onnistunut, tuli minulle myöhemmin mieleen joi-takin parannusehdotuksia. Yhtenä tavoitteena oli lapsilähtöisyyden lisääntyminen, mikä suurelta osin kyllä toteutui, mutta hahmojen rajaaminen ei tätä täysin tukenut. Sen seurauksena lasten mahdollisuudet ja luovuus rajoittuivat. Sadutusvaiheessa lapsia olisi varmasti helpottanut, jos sadussa seikkailevat hahmot olisi ollut näkyvil-

lä. Sillä tavoin myös alkuperäinen suunnitelma siitä, että lopussa kaikki hahmot olisivat seikkailleet yhdessä, olisi voinut toteutua paremmin. Nyt lasten oli vaikea muistaa muita hahmoja ja siten liittää niitä omaan satuunsa.

Kutsun kevätjuhlaan teki työelämänohjaajani, mutta näin jälkeenpäin ajateltuna olisin voinut tehdä sen itse. Kevätjuhlassa ei kuitenkaan ollut esityksen lisäksi kuin kahvitus, joten olisi ollut loogisempaa tehdä se itse. Se oli kuitenkin päätös pitkään jatkuneelle projektille. Olin myös jossakin vaiheessa suunnitellut tekeväni lapsille diplomien projektiin osallistumisesta, mutta unohdin sen lopulta täysin. Raporttia kirjoittaessani huomasin, että palautelomake, jonka työntekijät olivat täyttäneet, oli päivittämätön versio. Oikealla palautelomakkeella olisin saanut paremman kuvan projektini ja tavoitteiden onnistumisesta.

Kaiken kaikkiaan projekti oli mielestäni onnistunut ja projektille asettamani tavoitteet toteutuivat melko hyvin. Projekti tuki varhaiskasvatuskelpoisuutta ja toi päiväkotiiin jotain uutta. Projektin toteuttaminen oli mukavaa ja oli ihanaa nähdä täysin lasten suunnittelema ja toteuttama esitys. Tulevaisuudessa tulen varmasti hyödyntämään tätä kokemusta, etenkin kun puheeksi tulee lasten osallisuus ja lapsilähtöisyys.

LÄHTEET

Eskel, P. & Marttila, M. 2013. Osallisuuden kokemus osana yhteisöllisyyttä. Teoksessa Marjanen, P., Marttila, M. & Varsa M. (toim.) 2013. Pienten piirissä Yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Juva: PS-kustannus.

Finlex. 1973. Laki ja asetus lasten päivähoidosta 19.1.1973/36, 16.3.1973/239. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730239>. Luettu: 30.9.2014.

Finlex. 1991. Asetus lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060#idp2676160>. Luettu: 30.9.2014.

Hakkola, K., & Virsu, M. 2000. Entäs jos...laulava puu ja muita tarinoita teematyöskentelystä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Hakomäki, H. 2007. Tarinasäveltämisen taito. Juva: PS-kustannus.

Hart, R. 1992. Children's participation: From tokenism to citizenship. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.unicef-irc.org/publications/pdf/childrens_participation.pdf. Luettu: 18.8.2014.

Heinämäki, L. 2008. Early childhood education in Finland. Www-dokumentti. Saatavissa: http://edoc.vifapol.de/opus/volltexte/2010/2379/pdf/OC39_Heinaemaeki_ECE_in_Finland.pdf. Luettu: 10.5.2014.

Helenius, A. & Korhonen, R. 2008. Pedagogiikan palikat Johdatus varhaiskasvatukseen ja -kehitykseen. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Hellström, M. 2010. Sata sanaa kasvatuksesta. Juva: PS-kustannus.

Hohenthal-Antin, L. 2009. Muistot näkyviksi Muistelutyön menetelmiä ja merkityksiä. Juva: PS-kustannus.

Hujala, E., Parrila, S., Lindberg, P., Nivala, V., Tauriainen, L. & Vartiainen, P. 1999. Laadunhallinta varhaiskasvatuksessa. Oulu: Oulun yliopisto.

Hujala, E., Puroila, A-M., Parrila-Haapakoski, S. & Nivala, V. 1998. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Jyväskylä: Edufin.

Hännikäinen, M. 2013. Varhaiskasvatus pienten lasten päiväkotiryhmissä Hoitoa, kasvatusta vai opetusta? Teoksessa Karila, K. & Lipponen, L. 2013. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Tallinna: Vastapaino.

Jones, T. 1998. Making Musicals by Tom Jones. New York: Proscenium Publishers Inc.

Jyrkiäinen, A. & Koskinen-Sinisalo, K-L. 2012. Yhteisöllinen kirjoittaminen. Vantaa: Avain.

- Kalliala, M. 2012. Lapsuus hoidossa? Aikuisten päätökset ja lasten kokemukset päivähoitossa. Helsinki: Gaudeamus.
- Karlsson, L. 2003. Sadutus Avain osallistavaan toimintakulttuuriin. Juva: PS-kustannus.
- Kauppinen, R., Sommers-Piironen, J., Vainio, J., Mäkelä, P., Vilmilä, F. & Kataja, E. 2005. Lapsen ääni –tarina minulta. Pelastakaa lapset ry. Www-dokumentti. Saatavissa: http://pelastakaalapsset-fi-bin.directo.fi/@Bin/87b5c317d0ada7bff933eb8f51757922/1390906118/application/pdf/1313701/lapsen_aani_web.pdf. Luettu 28.1.2014.
- Kemppinen, P. 2003. Lasten tarinoiden maailmat. Vantaa: Kannustusvalmennus P. & K. Oy.
- Kenrick, J. 2003. What is a musical? Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.musicals101.com/musical.htm>. Luettu: 17.9.2014.
- Kotka, R. 2011. Tarinat tunteiden tulkkina: toiminnallisia ideoita satujen ja draaman maailmasta. Juva: PS-kustannus.
- Marjanen, P., Ahonen, J. & Majoinen, L. 2013. Vertaissuhteet ja yhteisöllisyys. Teoksessa Marjanen, P., Marttila, M. & Varsa M. (toim.) 2013. Pienten piirissä Yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Juva: PS-kustannus.
- Mikkola, P. & Nivalainen, K. 2009. Lapselle hyvä päivä tänään. Näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. Vantaa: Pedatieto.
- Mäkelä, M-L. 2002. Satuseikkailu kirjastossa. Saarijärvi: BTJ Finland Oy.
- Mäki, S. & Arvola, P. (toim.) 2009. Tarina tukee lasta Opas lasten ja nuorten kirjallisuusterapiaan 2. Porvoo: Duodecim.
- Nurmi, S. & Rantala, K. (toim.) 2011. Näyn ja kuulun Lapsen etu ja osallisuus. Keuruu: Lasten keskus Oy.
- Ojala, M. 1993. Varhaiskasvatuksen perusteita ja haasteita. 4., uudistettu painos. Jyväskylä: Kirjayhtymä.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2014. Varhaiskasvatusta koskevaan lainsäädäntöön esitetään uudistuksia. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2014/03/varhaiskasvatus.html?lang=fi>. Luettu: 10.5.2014.
- Oranen, M. 2007. Mitä mieltä!/? Lasten osallisuus lastensuojelun kehittämisessä. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.sosiaaliportti.fi/File/5a3129ac-bd59-46c7-b95f-379d04d1457c/Osallisuus-raportti+Oranen.pdf>. Luettu 13.5.2014.
- Piironen-Malmi, U. & Strömberg, S. 2008. Välittämisen pedagogiikka. Keuruu: Sanoma Pro.
- Reunamo, J. 2007. Tasapainoinen varhaiskasvatus Erilaisia tapoja suhtautua muutokseen. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Riihelä, M. 2006. Suomalainen sadutusmenetelmä. Teoksessa Taipale, I. (toim.) 2006. 100 sosiaalista innovaatiota Suomesta. Helsinki: Itämerikeskussäätiö, 58.

Sipilän päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma. 2014.

Solatie, J. 2009. Luova lapsi oivaltaa oppii ja pärjää. Helsinki: Tammi.

Stakes. 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Oppaita 56. Helsinki: Stakes. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/7eef5448-e8a3-4887-ab97-19719ea74066>. Luettu 16.5.2014.

Stenvall, E. & Seppälä, U. 2008. Talo lapsia varten Lapsen osallisuus pääkaupunkiseudun päiväkodeissa. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.socca.fi/files/100/Talo_lapsia_varten_lasten_osallisuus_paivakodissa.pdf. Luettu: 12.5.2014.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2002. Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/varhais2/kasvatus.pdf>. Luettu 10.5.2014.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2004. Varhaiskasvatuksen laatu on osaamista ja vuorovaikutusta Varhaiskasvatuksen laadunhallinnan ja ohjauksen kehittämishankkeen julkaisu. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://pre20090115.stm.fi/ad1085998840498/passthru.pdf>. Luettu: 10.5.2014.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2008. Varhaiskasvatus vuoteen 2020 Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportti. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-4044.pdf&title=Varhaiskasvatus_vuoteen_2020__Varhaiskasvatuksen_neuvottelukunnan_loppuraportti_fi.pdf. Luettu 10.5.2014.

Suuri musiikkietosanakirja 4, Kuul-N. 1991. Espoo: Weiling + Göös.

Teuvan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma. 2014.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. 2014. Mitä osallisuus on? Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/periaatteet/osallisuus. Luettu: 13.5.2014.

Turja, L. 2011. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Juva: PS-kustanus, 41-53.

Vehkalahti, R. & Urho, T. 2013. Leikki on totta! Näkökulmia vapaan leikin tukemiseen. Helsinki: Lasten keskus.

VESA-verkkosanasto. 2013. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://vesa.lib.helsinki.fi/musa/index.html>. Luettu: 21.11.2013.

Viljamaa, J. 2013. Tue lapsesi lahjakkuutta. Helsinki: WSOY.

Katja Nevanperä

LASTENMUSIKAALI

**OSALLISTAVA SADUTUSPROJEKTI SIPILÄN PÄIVÄKO-
DISSA**

Projektisuunnitelma

CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

Marraskuu 2013

TIIVISTELMÄ

CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

Työntekijä: Katja Nevanperä

Työn nimi: Lastenmusikaali Osallistava sadutusprojekti Sipilän päiväkodissa

Päivämäärä: 22.11.2013

Projektini tavoitteena on toteuttaa Sipilän päiväkodissa lastenmusikaali, jonka lapset itse saduttavat. Suunnitelmissa on myös kuvata valmis esitys, jonka vanhemmat voivat pientä maksua vastaan ostaa muistoksi. Projektin tarkoituksena on lisätä lasten osallisuutta päiväkodin toiminnassa ja kehittää omia ohjaamis- ja suunnittelutaitojani.

Opinnäytetyössäni tulen käyttämään projektin rakennetta. Suunnittelun olen aloittanut syksyllä 2012 ja interventiot aion toteuttaa keväällä 2014. Valmis musikaali esitetään kevätjuhlassa 2014.

Avainsanat: Esteettinen orientaatio, musikaali, osallisuus, sadutus, varhaiskasvatus

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 LASTENMUSIKAALIN KUVAUS JA TAVOITTEET	2
2.1 Projektin tavoitteet	2
2.2 Tulosten määrittely ja laatu	3
2.3 Projektissa huomioon otettavat standardit, viranomaismääräykset, lainsäädäntö, tekijänoikeudet, sopimukset ym.	3
3 LASTENMUSIKAALIN TIETOTEORIAA	4
3.1 Lastenmusikaalin sadutus	4
3.2 Lasten osallisuus	4
3.3 Varhaiskasvatus	5
3.4 Esteettinen orientaatio	5
3.5 Musikaali	5
4 PROJEKTIORGANISAATIO	6
4.1 Projektin yhteistyötahot ja ohjausryhmä	6
4.2 Projektiryhmä, työryhmät ja projektipäällikkö	6
4.3 Tukihenkilöt: asiantuntijat ja yhteyshenkilöt	6
5 TOTEUTUSSUUNNITELMA	7
5.1 Tehtäväluettelo, aikataulu ja välitulokset	7
5.2 Tehtävien työvaiheet ja –muodot	7
5.3 Resurssien hankinta ja käyttösopimukset	9
5.4 Tuotantosuunnitelma ja tuotteen markkinointi	9
5.5 Projektin potentiaaliset ongelmat ja riskit	9
6 PROJEKTIBUDJETTI	11
6.1 Kustannusarvio ja seuranta	11
6.2 Rahoitussopimukset, sponsorointi ja tekijänoikeudet	12
7 OHJAUSSUUNNITELMA	13
7.1 Ohjausryhmän, projektiryhmän ja työryhmien kokoukset	13

7.2 Projektin tiedottaminen ja dokumentointi	13
7.3 Projektin raportointi	13
7.4 Projektin laadun varmistus	13
8 KIRJALLISUUS	16
LIITTEET	
TAULUKOT	
Taulukko 1. Projektin tavoitteet	2
Taulukko 2. Projektibudjetti	11
KUVIOT	
Kuvio 1. Projektin elinkaari ja vaihejako	

1 JOHDANTO

Teuvan kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa sanotaan, että taiteellinen kokeminen ja ilmaisu on lapsille ominaista. Lapselle pitäisi antaa mahdollisuus toteuttaa itseään ja tuottaa itse. Lapsi kokee elämyksien ja onnistumisen kokemusten kautta mielihyvää. Taiteellisen kokemuksen ja ilmaisun kautta myös lapsen mielikuvitus kehittyy. Kaikki lasten tekemät tuotokset ovat ainutlaatuisia ja jokainen tekee omien kykyjensä mukaan.

Tämä on toiminnallisen opinnäytetyöni projektisuunnitelma. Tavoitteenani on toteuttaa lastenmusikaali, jonka lapset saduttavat itse. Suunnitelmassa on myös kuvata valmis musikaali DVD:lle, jonka ostamalla vanhemmat tukevat päiväkodin toimintaa. Toteutan opinnäytetyöni Teuvalla Sipilän päiväkodissa pääasiassa Silmut ryhmässä, mutta tarvittaessa otan mukaan myös vanhempia lapsia.

Haluan varhaiskasvatuskelpoisuuden, joten tiesin, että aiheeni tulee liittymään lapsiin. Tahdon yhdistää opinnäytetyöhöni myös musiikin, koska se kuuluu kiinteästi omaan elämäni ja on lähellä sydäntäni. Saduttamalla lapset saavat omaa ääntään kuuluviin ja pääsevät mahdollisimman paljon itse vaikuttamaan omaan esitykseensä.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on lisätä lasten osallisuutta päiväkodin arjessa ja kehittää omaa osaamistani sosionomin kompetensseissa, etenkin varhaiskasvatusosaamistani. Lastenmusikaali sopii hyvin opinnäytetyöprojektiksi, koska se tuo päiväkodin arkeen jotain uutta ja mielenkiintoista.

2 LASTENMUSIKAALIN KUVAUS JA TAVOITTEET

Lastenmusikaali tulee olemaan lasten saduttama ja esittämä. Teemaksi olen ajatellut ystävyyttä, koska se on aina ajankohtainen aihe. Yhdessä päiväkodin työntekijöiden kanssa mietimme tarinaan sopivia lauluja ja tansseja, jotta lopputulos täyttää musikaalin kriteerit. Valmis esitys kuvataan ja tallennetaan DVD levyille, jonka sitten vanhemmat voivat ostaa muistoksi pientä maksua vastaan.

2.1 Projektin tavoitteet

Tämän opinnäytetyöprojektin keskeisenä tavoitteena on valmis lastenmusikaali toukokuussa 2014. Jotta projekti onnistuisi mahdollisimman hyvin, se vaatii minulta ohjaamistaitoja, hyvää suunnittelua ja aikataulutusta, varhaiskasvatusosaamista, musiikillista osaamista sekä kokonaisuuden hahmottamista.

TAULUKKO 1. Projektin tavoitteet

	Lapset	Sipilän päivä-koti	Sosionomi (AMK)
Tulostavoite	Lasten itse tekemä ja esittämä musikaali Uusia kokemuksia DVD omasta esiintymisestä	Pohja musikaalin tekemiseen lapsilähtöisesti Saduttamisen jääminen osaksi päiväkodin arkea	Valmis opinnäytetyö Sosionomi (AMK) tutkinto Varhaiskasvatuskelpoisuuden saaminen Sosionomin vk-kompetenssien hallitseminen

Toiminnallinen/prosessi tavoite	Lasten osallisuuden lisääntyminen • Lapset itse keksivät tarinan Yhdessä tekeminen Musikaalin tekemiseen tutustuminen Lasten mielikuvituksen hyödyntäminen	Päiväkoti saa uusia ideoita saduttamisen hyödyntämiseen	Ammatillisuuden lisääminen Lapsilähtöisen musikaalin suunnittelu
Oppimistavoite	Kehittää kommunikointitaitoja Lisätä rohkeutta esiintymiseen	Lapsilähtöisyyden lisääntyminen Lasten luomien mahdollisuuksien huomaaminen	Projektin suunnittelamisen ja toteuttamisen oppiminen Saduttamisen hallitseminen Lisää varmuutta lasten kanssa toimimiseen

2.2 Tulosten määrittely ja laatu

Tämän projektin ensisijaisina tuloksina syntyy valmis opinnäytetyö sekä lasten saduttama musikaali. Laadun varmistamiseksi toimin suunnitelmani ja tavoitteideni mukaan. Jotta projekti onnistuisi mahdollisimman hyvin, pyydän sekä lapsilta että työntekijöiltä palautetta aina interventioiden jälkeen ja yritän kehittää toimintaani niiden mukaan (LIITE 1 ja LIITE 2). Kirjaan myös ylös omia ajatuksiani projektin varrelta oppimispäiväkirjaan, jotta voin paremmin pohtia omaa ammatillista kasvuani.

2.3 Projektissa huomioon otettavat standardit, viranomaismääräykset, lainsäädäntö, tekijänoikeudet, sopimukset ym.

Kaiken toiminnan pohjalla on päivähoitolaki. Sen jälkeen toimintaa ohjaa Teuvan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma sekä Sipilän päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma. Koska kyseessä on opinnäytetyö, minun on huomioitava myös opin-

LIITE 1/8

näytetyösopimus. Ja jotta voin kuvata suunnittelemani DVD:n, minun täytyy saada lasten kuvaamiseen lupa vanhemmilta.

3 LASTENMUSIKAALIN TIETOTEORIAA

3.1 Lastenmusikaalin sadutus

Menetelmästä, jossa lapset kertovat sadun itse, käytetään termiä sadutus. Aikuisen ei korjaa tai parantele, ei kysele tai kommentoi, vaan ainoastaan kuuntelee ja kirjaa ylös sana sanalta sen, mitä lapsi kertoo. Sen jälkeen satu luetaan ääneen ja lapsi voi halutessaan muuttaa sitä. (Mäkelä 2002, 36-37; Kotka 2011, 15; Riihelä 2006, 58; Karlsson 2003, 44.) Tutkimus on osoittanut, että sadutuksen avulla esimerkiksi hiljaiset saavat äänensä kuuluviin ja että sillä on selvä ryhmäännyttävä vaikutus (Riihelä 2006, 58).

Satujen avulla lapselle avautuu tie mielikuvitusmaailmaan, jossa pieninkin lapsi voittaa haasteet ja selviytyy voittajana. Satujen avulla lapsi oppii hyväksymään myös kielteisiä tunteita ja hallitsemaan pelkojaan. (Mäkelä 2002, 8.) Varhaislapsuudessa lapsen kielenkehityksen ja maailmankuvan syntymisessä on leikillä ja saduilla erityinen merkitys (Stakes 2005, 19).

3.2 Lasten osallisuus

Vähitellen lasten ja nuorten osallisuutta on ryhdytty pitämään tärkeänä. On valtakunnallisia hankkeita, kuten pääministerin asettama osallisuushankkeen toimenpideohjelma ja valtiovarainministeriön Kuule kansalaista –hanke. Myös Suomen uudessa perustuslaissa on pykälä, jonka mukaan lapsia pitää kohdella tasavertaisesti yksilöinä ja kehitystään vastaavasti heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. (Karlsson 2003, 9.) Osallisuus ja yhteisöllisyys liittyvät vahvasti toisiinsa, joten lapsen yksilöllisyyttä korostavasta toiminnasta ollaan siirtymässä kohti ryhmän jäsenyyttä ja yhteistä toimintaa niin lapsiryhmässä kuin aikuisten ja lasten kesken (Turja 2011, 46).

3.3 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on kehittää lapsen sopusointuista kehitystä, kasvua ja oppimista. Hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta syntyy yhteiskunnan järjestämä varhaiskasvatus. Siinä lapsen omaehtoisella leikillä on keskeinen merkitys. (Stakes 2005, 11.)

3.4 Esteettinen orientaatio

Esteettinen orientaatio on laaja ja monitahoinen. Siihen kuuluu havaitsemista, tuntemista, kuuntelemista, luomista sekä kuvittelemista. (Stakes 2005, 28.) Esteettisen orientaation alueisiin kuuluu kuvallinen ilmaisu, draama, musiikkikasvatus, lastenkirjallisuus ja kädentaitojen kehittäminen. Keskeisimpiä esteettisen orientaation oppimisprosesseja ovat samastuminen ja empatia. (Ruokonen 2011, 122-123.)

3.5 Musikaali

Tämän projektin toteutustapana on musikaali. Musikaali on kehittynyt 1900-luvun aikana Yhdysvalloissa. Se on näyttämömusiikkiteos ja perustuu populaarimusiikin tyyleihin. Juuret musikaalilla on eurooppalaisessa kevyessä musiikkiteatterissa ja opereteissa. (VESA-verkkosanasto.)

4 PROJEKTIORGANISAATIO

4.1 Projektin yhteistyötahot ja ohjausryhmä

Projektin yhteistyötahona toimii Sipilän päiväkoti ja ohjausryhmänä 3-5 -vuotiaiden lasten Silmut ryhmä. Silmut ryhmään kuuluu vain 12 lasta, joten tarpeen vaatiessa otan lapsia mukaan myös esikouluryhmästä. Koulun puolesta olen yhteistyössä ohjaavan opettajani kanssa.

4.2 Projektiryhmä, työryhmät ja projektipäällikkö

Projektiryhmään kuuluu itseni lisäksi ohjaava opettaja sekä työelämänohjaajani. Toteutan projektin yksin, joten projektipäällikkönä toimin itse ja olen päävastuussa projektin suunnittelusta sekä toteutuksesta.

4.3 Tukihenkilöt: asiantuntijat ja yhteyshenkilöt

Tukiverkostooni kuuluu perheeni, poikaystäväni sekä muut ystäväni, NSOS11K-ryhmäläiset sekä opettajat. Asiantuntijoita projektissa ovat itseni lisäksi päiväkodin henkilökunta, varhaiskasvatuksesta vastaavat opettajat sekä totta kai projektiin osallistuvat lapset itse. Ohjaava opettajani on Anne Jaakonaho, mutta työelämänohjaajani ei ole vielä varmistunut.

5 TOTEUTUSSUUNNITELMA

5.1 Tehtäväluettelo, aikataulu ja välitulokset

Suunnittelua ja ideointia, aiheen valinta	Syksy 2012
Työelämätilaajan alustava lupautuminen	16.11.2012
Aihepiiriseminaari	28.11.2012
Kirjallisuuteen tutustumista ja lisää suunnittelua	Kevät 2013
Projektisuunnitelman laatiminen	Toukokuu 2013
Opinnäytetyö sopimuksen allekirjoittaminen	21.5.2013
Projektisuunnitelma seminaari	28.5.2013
Projektin tarkempi suunnittelu	Syksy 2013
Interventioiden toteutus	Kevät 2014
Opinnäytetyön kirjallinen työstäminen	Kesä 2014
Opinnäytetyön palautus opettajalle	Syyskuu 2014
Opinnäytetyö seminaari	Marraskuu 2014

5.2 Tehtävien työvaiheet ja –muodot

1. Interventio

Lapsiin tutustuminen ja ideasta kertominen. Alkuleikin/-laulun opettelu, joka toistuu jokaisen intervention alussa. Yleistä olemista lasten kanssa.

2. Interventio

Alkuleikki/-laulu ja sen jälkeen yksilösadutusta, jotta lapset tottuvat minuun ja saavat paremmin ideasta kiinni.

3. Interventio

Alkuleikki/-laulu ja sen jälkeen parisadutusta, jotta lapset uskaltavat paremmin kertoa satua myös muiden kuullen. Molemmat saduttajat saavat sanoa aiheen, jotka he sitten yhdessä saduttavat

4. Interventio

Alkuleikki/-laulu ja sen jälkeen ryhmäsadutusta kolmen hengen ryhmissä. Tällä kertaa annan aiheita, josta lapset saavat yhdessä saduttaa. Lopuksi kysyn ryhmäläisiltä aiheita, joista tekisimme musikaalin. Kokoan ehdotukset yhteen ja päiväkodin henkilökunnan kanssa päätämme, mikä olisi paras ajatellen myös päiväkodin omia kevään teemoja. Mietimme henkilökunnan kanssa myös miten monta ”päähenkilöä” musikaaliin tulee.

5. Interventio

Alkuleikki/-laulu ja sen jälkeen alkaa musikaalin sadutus. Lapset saavat aluksi päättää mitä hahmoja päähenkilöt ovat ja missä he seikkailevat. Sen jälkeen lapset saduttavat yhden kohtauksen 3-4 hengen ryhmissä. Lopuksi kokoan kohtaukset yhteen. Mietimme ohjaajani kanssa, mitä lauluja ja tansseja esitykseen voisi liittää.

6. Interventio

Alkuleikki/-laulu, jonka jälkeen kerron minkälainen lasten saduttamasta tarinasta tuli. Aloitamme harjoittelemalla lauluja. Kysyn ohjaajaltani voisiko lauluja harjoitella myös esimerkiksi aamuhetkellä, vaikka minä en ole paikalla. Lopuksi jaamme lapsille roolit. En vielä tiedä, päätämmekö henkilökunnan tai ohjaajani kanssa lapset rooleihin vai saavatko he itse valita.

7., 8., 9., jne Interventio

Alkuleikki/-laulu ja kohtausten harjoittelua kohtaus kerrallaan. Harjoitusmääriä on vaikea arvioida, koska en vielä yhtään tiedä minkälainen siitä tulee ja miten nopeita lapset ovat oppimaan.

Toiseksi viimeinen interventio

LIITE 1/14

Alkuleikki/-laulu ja kenraaliharjoitus päiväkodin henkilökunnalle.

Viimeinen interventio

Valmis esitys vanhemmille.

5.3 Resurssien hankinta ja käyttösopimukset

Kirjallisuuden projektin tekemiseen hankin Kokkolan koulutuskirjastosta, Kokkolan kaupungin kirjastosta, Suupohjan kirjastoista (KRANNIT) sekä luotettavista internet lähteistä. Musikaalissa tarvittavan tarinan lapset saduttavat itse. Valmiissa esityksessä tarvittavan rekvisiitan saan Sipilän päiväkodilta sekä askartelemalla ja videokameran sekä DVD-levyt saan kotoani.

5.4 Tuotantosuunnitelma ja tuotteen markkinointi

En vielä tiedä onko esitys tarkoitettu vain lasten vanhemmille vai onko se avoin kaikille. Lasten vanhemmille jaan ainakin päiväkodissa kutsun katsomaan valmista esitystä ja tarvittaessa vien mainoksia kauppojen ilmoitustauluille. Mahdollisesti otan myös yhteyttä paikalliseen lehdistöön tarjoten lehtijuttua.

5.5 Projektin potentiaaliset ongelmat ja riskit

Projektin potentiaaliset ongelmat voivat liittyä itseeni, organisaatioon tai lapsiin. En ole vielä suunnitellut tarkasti aikataulua, joten jos teen siitä liian tiukan, siinä pysyminen saattaa koitua ongelmaksi. Oma motivaatio koko projektia kohtaan voi heiketä ja jos projekti ei tunnu etenevän, saatan turhautua siihen kokonaan. Minulla ei ole kovin paljon kokemusta ryhmien ohjaamisesta, joten voi olla, että ohjaustaitoni eivät ole riittävät. Voin myös sairastua pidemmäksi aikaa ja projekti jää sen takia junnaamaan paikoilleen.

Voi olla, että Sipilän päiväkotitoiminta toteaa, että heillä ei ole resursseja osallistua projektiin tai että työntekijöiden motivaatio osallistumiseen heikkenee. Erimielisyydet joko työntekijöiden tai lasten kanssa saattaa hidastaa ja estää projektin etenemisen. Lapset eivät välttämättä innostu saduttamisesta tai he eivät uskalla kertoa minulle satua ja valmiin esityksen harjoitusvaiheessa lasten sairastuminen saattaa hidastaa projektin etenemistä ja sitä kautta aiheuttaa ongelmia aikatauluun.

6 PROJEKTIBUDJETTI

6.1 Kustannusarvio ja -seuranta

TAULUKKO 2. Projektibudjetti

	Menot	Tulot
Palkka	4000€	0€
Opinnäytetyön kansitutus x2	15€ x2= 30 €	0€
DVD-levyt	0€	3€x12=36?€
Kuvaus ja editointi	0€	0€
Rekvisiitta	n. 30?€	n. 30?€
Yhteensä	n. 4060€	n.66€

Opinnäytetyön tekemisestä saan 15 opintopistettä, joka vastaa noin 400 tuntia työtä. Jos lasken itselleni 10€ tuntipalkan, se tekee yhteensä 4000€. Opinnäytetyö pitää viedä kansitettuna kirjastoon ja haluan kansitetun version myös itselleni, joten se tekee 30€. DVD-levyjä on kotonani, joten en usko, että minun täytyy ostaa niitä lisää. Kotonani on myös videokamera ja editointi ohjelma, joten minun ei niistäkään tarvitse maksaa mitään. Rekvisiitta osuutta on erittäin vaikea arvioida, sillä se riippuu siitä millainen musikaalista tulee.

Mahdollisimman vähäisillä kustannuksilla kuitenkin yritän projektini toteuttaa ja mahdollisimman paljon yritän hyödyntää jo valmiiksi päiväkodista löytyviä asioita. Myös mielikuvitusta ja kotoa löytyviä esineitä yritän hyödyntää mahdollisimman paljon. Tuloiksi voin laskea rekvisiittaan menevät kustannukset, koska materiaalit tulevat pääasiassa päiväkodilta. Vanhemmat voivat myös tukea päiväkodin retkikassaa ostamalla DVD-levyn muistoksi kolmella eurolla.

6.2 Rahoitussopimukset, sponsorointi ja tekijänoikeudet

Tällä hetkellä ainut sponsorini on periaatteessa Sipilän päiväkotit. He tukevat projektiani antamalla materiaalit valmiiseen esitykseeni sekä tällä tietoa myös valmis musikaali esitetään päiväkodin tiloissa.

7 OHJAUSSUUNNITELMA

7.1 Ohjausryhmän, projektiryhmän ja työryhmien kokoukset

Pyrin käymään mahdollisimman paljon ohjaavan opettajan ohjaustunneilla ja kysyn häneltä neuvoa ongelmatilanteissa. Pidän myös aktiivisesti pieniä tapaamisia työelämänohjaajani kanssa, jossa voimme miettiä projektin etenemistä ja mahdollisia muutoksia. Koko projektiryhmän kesken ei varmaankaan tule olemaan kokouksia, koska välimatka Kokkolan ja Teuvan välillä on sen verran suuri.

7.2 Projektin tiedottaminen ja dokumentointi

Pidän koko projektin ajan päiväkirjaa ja säilytän kaikki projektin aikana tulleet paperit. Jos saan vanhemmilta luvan, otan kuvia projektin varrelta sekä videokuvaan valmiin musikaalin. Pyydän interventioiden jälkeen lapsilta sekä työntekijöiltä spontaania palautetta ja koko projektin päätteeksi suunnitellumman palautteen koko prosessista. Dokumenttina projektistani jää valmis opinnäytetyö.

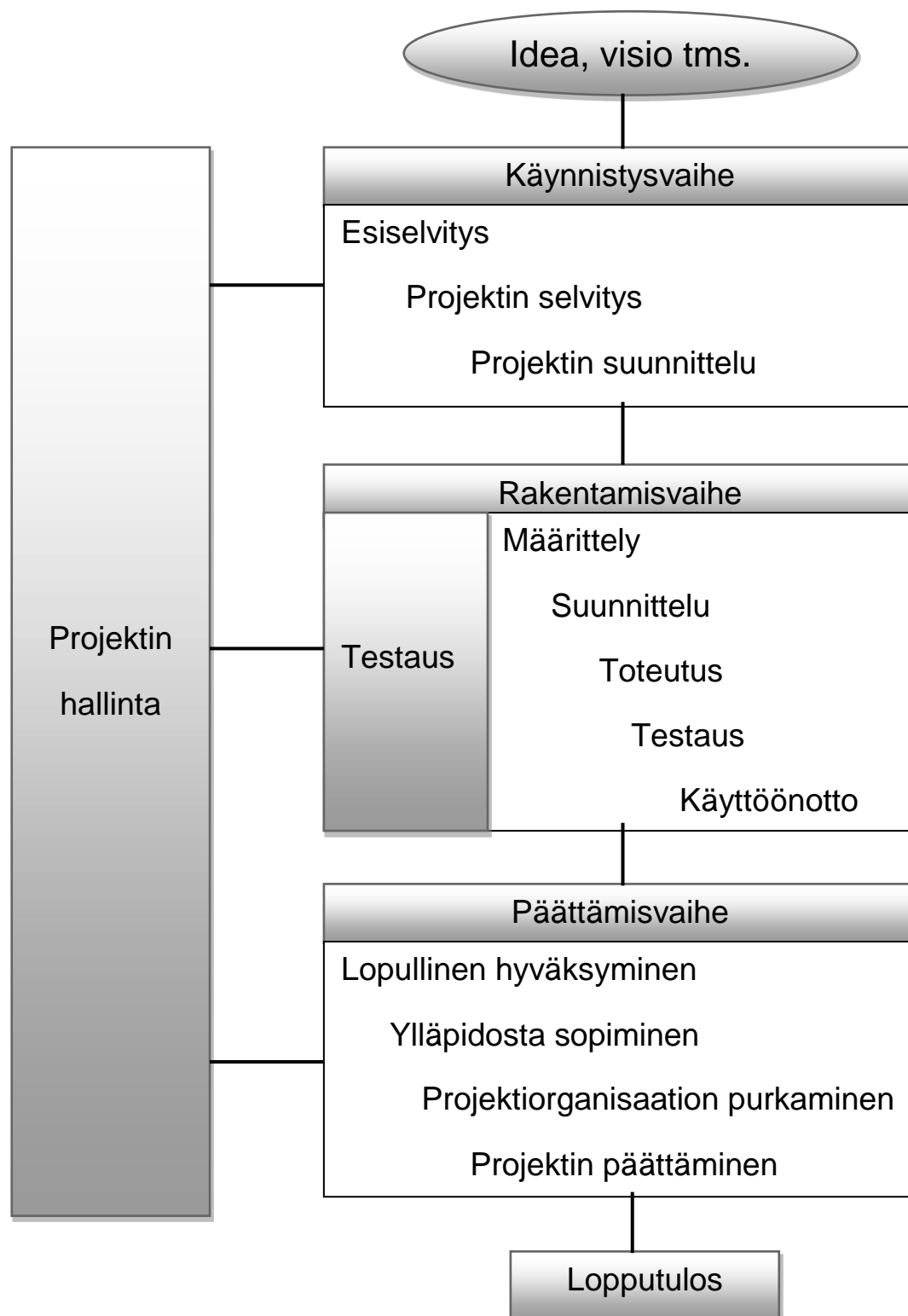
7.3 Projektin raportointi

Ohjaavan opettajan sekä työelämänohjaajan kanssa tapahtuva raportointi tapahtuu pääsääntöisesti kasvatusten tai sähköpostilla. Soittamista yritän välttää siitä aiheutuvien kulujen takia. Lopullisena raporttina toimii valmis projektiopinnäytetyö.

7.4 Projektin laadun varmistus

Tilanne ja asetetut tavoitteet vaikuttavat laatuun. Laatua arvioitaessa kiinnitetään huomiota siihen, miten hyvin asetetut tavoitteet vastaavat tulosta. Laatua ei voi suoraan mitata, varmistaa eikä kehittää, koska laatua ei ole olemassa yksittäisenä teki-

jänä. Laatu koostuukin suuresta joukosta pienistä asioista. Projektissa laadukas toiminta kuuluu osana päivittäistä työskentelyä ja siitä vastaa koko projektiryhmä. (Ruuska 2012, 234-235.)

KUVIO 1. Projektin elinkaari ja vaihejako (Ruuska 2012, 34.)

Jotta projektini olisi mahdollisimman laadukas, suunnittelen sen sisällön mahdollisimman tarkasti. Yritän toteuttaa projektini projektin elinkaaren ja vaihejaon mukaan (KUVIO 1). Olen itse sitoutunut sen toteuttamiseen, koska aihe on erittäin mielenkiintoinen. Käytän kaikki mahdolliset ohjaustunnit, jotta projektini etenisi kaikkien vaatimusten mukaan ja saan ongelmatilanteisiin asiantuntijan apua. Projektin edetessä otan huomioon kokeneempien työntekijöiden huomioita ja interventioissa sekä koko projektin suunnitelmassa otan huomioon lasten iän ja kehitystason. Kokoan kaikki projektin aikana tulleet materiaalit yhteen kansioon, josta minun on ne helppo löytää ja loppuraporttia tehdessäni se helpottaa kokonaisuuden hahmottamista ja kirjoittamista.

8 KIRJALLISUUS

Bettelheim, B. 1985. Satujen lumous. Porvoo: WSOY.

Granholm, 1978. Musikaali. Otavan iso musiikkietosanakirja.

Hohental-Antin, L. 2009. Muistot näkyväksi. Muistelutyön menetelmiä ja merkityksiä. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Karlsson, L. 2003. Sadutus Avain osallistavaan toimintakulttuuriin. Juva: WS Bookwell Oy.

Kotka, R. 2011. Tarinat tunteiden tulkkina: toiminnallisia ideoita satujen ja draaman maailmasta. Juva: Bookwell Oy.

Lööw, M. 2002. Onnistunut projekti projektijohtamisen ja –suunnittelun käsikirja. Helsinki: WS Bookwell Oy.

Mäkelä, M-L. 2002. Satuseikkailu kirjastossa. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Naski, K. 2005. Saduttamisessa ei ole oikeita tai väärä vastauksia. Pelastakaa lapset 5, 28–29.

Parkkinen, T. & Keskinen, S. (Toim.) 2005. Lapsen sosiaalisen kehityksen moninaisuus. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Riihelä, M. 1991. Aikakortit, tie lasten ajatteluun. Helsinki: VAPK.

Riihelä, M. 2006. Suomalainen sadutusmenetelmä. Teoksessa Taipale, I. (toim.) 2006. 100 sosiaalista innovaatiota Suomesta. Helsinki: Hakapaino, 58.

Ruokonen, I. 2011. Lapsen musiikillinen maailma. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Juva: Bookwell Oy, 122-135.

Ruuska, K. 1999. Projekti hallintaan. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Ruuska, K. 2012. Pidä projekti hallinnassa suunnittelu, menetelmät, vuorovaikutus. Vantaa: Hansaprint Oy.

Saarinen, E. 1999. Saduttamalla päästään aitoon vuoropuheluun lapsen kanssa. *Sosiaaliturva* 87 (6), 10–12.

Snelson, J. 2001. Musical. *The New Grove Dictionary of Music and Musicians Volume 17*. Macmillian Publishers Limited.

Stenius, T. & Karlsson, L. (toim.) 2005. *Yhdessä lasten kanssa - seikkailu osallisuuteen*. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Helsinki.

Teuvan varhaiskasvatussuunnitelma.

Turja, L. 2011. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. 2011. *Varhaiskasvatuksen käsikirja*. Juva: Bookwell Oy, 41-53.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Oppaita 56. 2005. Stakes. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/7eef5448-e8a3-4887-ab97-19719ea74066>. Luettu 25.5.2013.

VESA-verkkosanasto. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://vesa.lib.helsinki.fi/musa/index.html>. Luettu 21.11.2013.

Palaute lapsilta

1. Mikä oli kivaa? Mikä ei ollut kivaa?

2. Mitä mieltä olit sadun keksimisestä ja miksi ajattelit niin? (sadutus vaiheessa)

3. Mitä mieltä olit näyttelemisestä ja miksi ajattelit niin? (harjoittelu vaiheessa)

4. Mitä haluaisit tehdä erilailla?

Kiitos palautteestasi!

Palaute työntekijöiltä

1. Mikä projektissa onnistui?

2. Mikä projektissa ei onnistunut?

3. Miten toimintaani voisi kehittää?

4. Miten projektini tuki lasten varhaiskasvatussuunnitelmia?

5. Mitä uutta toin päiväkotiin?

Kiitos palautteestasi!

OPINNÄYTETYÖSOPIMUS

Opinnäytetyön tekijä/t Katja Nevanperä	Aloituspäivämäärä 16.11.2012
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma	Yksikkö Vakkola-Pietarsaaren yksikkö
Koulutusohjelman yliopettaja Pirjo Forss-Pennanen	Opinnäytetyön ohjaaja
Opinnäytetyön työnimi (aihe) Lastenmusikaali Varhaiskasvatuksessa toteutettu osallistava sadutusprojekti	
Tutkimusongelma/kehittämistehtävä Tarkoituksena kehittää omia ohjaamis- ja suunnittelutaitojani ja lisätä lasten osallisuutta päiväkodin ajassa.	
Opinnäytetyön tavoite ja rajaus/tutkimustulokset Tavoitteena toteuttaa lastenmusikaali, jonka lapset itse saduttavat.	

OPINNÄYTETYÖSOPIMUS

Opinnäytetyön alustava aikataulu (pvm:t kuukauden tarkkuudella)

Aloituspalaveri (ohjaaja, työn tekijä, työelämäohjaaja) []
 Toteutussuunnitelman esittäminen [25.5.2013]
 Väliraportointi []
 Ohjaajan tarkastus ja/tai loppupalaveri []
 Opinnäytetyön hyväksyttäväksi jättäminen [Eiyskuu] 2014
 Opinnäytetyön seminaariesitys [Marraskuu] 2014
 Kypsyyskoe []

Toimeksiantajan yhteystiedot (yritys, yhteys henkilön nimi, osoite, puhelin, sähköposti)

Tämä sopimus on laadittu kolmena kappaleena. Sopimuskappaleet toimitetaan opinnäytetyön tekijälle, toimeksiantajalle sekä työn ohjaajalle. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun opiskelija sitoutuu tekemään toimeksiantajan toimeksiannosta edellä mainitusta aiheesta opinnäytetyön _____mennessä.

Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön työssä tarvittavaa tietoa sekä arvioimaan opinnäytetyön valmistuttua sen hyödynnettävyyttä toiminnassaan. Toimeksiantaja maksaa materiaali-, postitus-, matka- ym. mahdolliset kulut laskun mukaan. Toimeksiantaja voi maksaa opinnäytetyön tekijälle palkan.

Tämän sopimuksen osapuolet ovat velvolliset pitämään salassa kaiken, mitä he toimeksiannon yhteydessä ovat aaneet tietoonsa asioista, joita voidaan pitää toisen sopijapuolen liikesalaisuutena. Opinnäytetyö käydään läpi ammattikorkeakoulun opinnäytetyöseminaarissa ja se on julkinen asiakirja. Toimeksiantajan tulee erikseen pyytää työn salausta.

Ammattikorkeakoulu ei vastaa opinnäytetyön tekijän mahdollisesti aiheuttamasta haitasta tai vahingosta.

Päiväys

Teuva 21.5.2013

Työelämäohjaajan allekirjoitus

Katja Nevanperä div. p.

Opiskelijan allekirjoitus

Katja Nevanperä Katja Nevanperä

Opinnäytetyön ohjaajan allekirjoitus

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

Organisaatio, jolle anomus osoitetaan Teuvan kunta, Sipilän päiväkot

Vastuhenkilö organisaatiossa Kristina Gräbbil/Erkki Nevanpera

Tutkimusluvan anoja(t) Katja Nevanpera

Osoite Kaskistentie 482, 64700 Teuva

Puhelin 044-2565610

Sähköpostiosoite katja.nevanpera@cop.fi

Tutkimuksen nimi Leistemusikaali

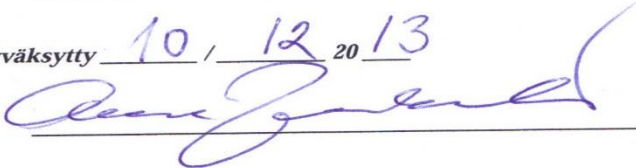
Tutkimuksen tarkoitus Osallistava sadutusprojekti Teuvalla Sipilän päiväkodissä
Lisätä lasten osallisuutta päiväkodin arjessa ja
kehittää omia osaamistani sosionomin kompetensseiss
etenkin varhaiskasvatusosaamistani

Tutkimuksen kohderyhmä Sipilän päiväkodin silmut-ryhmä

Aineiston keruun arvioitu ajankohta Mevät 2014

Tutkimusmenetelmä Projektiopinnoityö

Tutkimussuunnitelma hyväksytty 10 / 12 2013

Tutkimuksen ohjaaja

Lupa myönnetään
paikka Teuva aika 15 / 1 2014

anomuksen mukaisesti muutosehdotuksin hylätty

Luvanmyöntäjän allekirjoitus Erkki Nevanpera

LIITTEET Projekti Tutkimussuunnitelma
 Kysely/haastattelulomake
 Muut liitteet, mitkä _____

Projektin tavoitteet

	Lapset	Sipilän päiväkot	Sosionomi (AMK)
Tulostavoite	Lasten itse tekemä ja esittämä musikaali Uusia kokemuksia DVD omasta esiintymisestä	Pohja musikaalin tekemiseen lapsilähtöisesti Saduttamisen jääminen osaksi päiväkodin arkea	Valmis opinnäytetyö Sosionomi (AMK) tutkinto Varhaiskasvatuskelpoisuuden saaminen Sosionomin vk-kompetenssien hallitseminen
Toiminnallinen/prosessi tavoite	Lasten osallisuuden lisääntyminen • Lapset itse keksivät tarinan Yhdessä tekeminen Musikaalin tekemiseen tutustuminen Lasten mielikuvituksen hyödyntäminen	Päiväkoti saa uusia ideoita saduttamisen hyödyntämiseen	Ammatillisuuden lisääminen Lapsilähtöisen musikaalin suunnittelu
Oppimistavoite	Kehittää kommunikointitaitoja Lisää rohkeutta esiintymiseen	Lapsilähtöisyyden lisääntyminen Lasten luomien mahdollisuuksien huomaaminen	Projektin suunnittelun ja toteuttamisen oppiminen Saduttamisen hallitseminen Lisää varmuutta lasten kanssa toimimiseen

Hei vanhemmat!

Olen Katja Nevanperä, kolmannen vuoden sosionomiopiskelija Centria Ammattikorkeakoulusta. Toteutan tämän kevään aikana projektioinnäytetyötäni täällä Sipilän päiväkodissa Silmujen ryhmässä.

Tavoitteena on toteuttaa lastenmusikaali lasten saduttamista saduista. Valmis musikaali on tarkoitus kuvata ja te vanhemmat voitte ostaa DVD:n muistoksi pientä maksua vastaan. Opinnäytetyön raporttia varten haluaisin myös ottaa kuvia projektin varrelta.

Nyt tiedustelenkin teiltä, saako lapsestanne ottaa kuvia raporttiani varten sekä saako lapsenne näkyä DVD:llä.

Lapsemme _____

- saa näkyä valmiilla DVD:llä
- saa näkyä kuvissa valmiissa raportissa

Riittää kun palautatte tämän loppuosan.

Palautattehan vastauksenne _____ mennessä.

Ystävällisin terveisin sosionomiopiskelija Katja Nevanperä

Lastenmusikaalin käsikirjoitus

Marjamatka laulu

Leijona, hiiri ja susi poimii mustikoita. Sitte ne lyö puita. Oli niin kuuma ja sitte ne rupes syömään mustikoita. Ne vähä kävelee. Ne kiipeilee puuhun. Sitte ne näkee hirviön ja ihmisen. Ne käveli taivaasehen asti. Sitte ne menee tilaamaan makkaraa. Sitte kaikki menee piiloon omahan kuusehen.

Sieni osaa kävellä. Karhu osaa uida. Poro osaa hiihtää. *Tule ystäväksi näin (laulu-leikki)*. Poro meni hiihtämähän ja sieni huusi perähän, että muista kypärä. Sitte karhu meni poron kans uimahan ja sieni huusi, että muista uikkarit. Sitte sieni, karhu ja poro meni sienimettälle ja ne meni puunrunkoon sisälle ku ne pelkäsi ket-tua, joka meinasi syödä ne. Sitte ne näki mettäs sinistä ja ku ne meni lähemmäs niin ne näki, että se oli kana. Sitte poro meni noukkimahan viinirypäleitä. Sitte se huomasi jotaki vihriää ja se oli karhu. Sitte se juoksi sitä pakohon. Sitte se poro tökkäs sarvilla sitä karhua, niin sitte se ei enää juossu perähän. Karhu ja poro meni uimaan ja sen sienien nimi oli tatti ja tatti huusi: muistakaa kellukkeet ja niille jotka muisti kellukkeet se sanoi: JES! Tatti tuli sisältä ulos ja sanoi, nyt sieltä am-meesta pois, nyt on ruoka-aika, ruokana on lättyjä. *Aurinko, aurinko lettuja paistaa (loru)*.

Possu, puu, kissa ja mansikka syö makaroonia. Sitte kissa syö mansikkaa ja juo maitoa. Mansikka syö mansikkaa ja chiliä. Possu syö marjoja ja puu syö paloautoa. Sitte kissa ja puu ajaa ambulanssia. *Autolaulu (pois kaikki lapset alta)*. Mansikka, kissa ja puu ui vedes. Sitte kaikki menee lepäämään. Sitte kaikki leikkii yhdessä. *Ystäväni tuttavani (laulu-leikki)*. Mansikka ratsastaa surella. Sitte kaikki menee syömään hampurilaisia ja sitte ne menee kaatamaan joulukuusen.

Kettu, keiju ja pupu näki peuran jäljen. Sitte kettu löysi karhun jälkiä ja sitte se löysi karhun pesän. Siinä on ovi ja ikkuna. Ja sitte ne näki maas ison köyren ja menivät syömään syränmarjoja. Sitte kaikki leikkivät hiirenhäntää. *Piiri pieni pyörii (laulu-leikki)*. Sitte ne meni karhun pesään ja söi puuroa ja sitte niitten maha pullotti ja sitte ne meni istumaan. Keiju kokeili isompaa sänkyä ja kettu pienempää. Sitte kaikki menivät nukkumaan vierekkäin. Loppu.